

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MANAGEMENT

DIPLOMSKA NALOGA

ADRIJANA BALUKČIČ

KOPER, 2013

2013

DIPLOMSKA NALOGA

ADRIJANA BALUKČIČ

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MANAGEMENT

Diplomska naloga

MEDKULTURNA IN JEZIKOVNA SKRB ZA
TUJCE IN PRISELJENCE V SLOVENIJI

Adrijana Balukčič

Koper, 2013

Mentor: doc. dr. Igor Rižnar

POVZETEK

V diplomskem delu je raziskana problematika medkulturne in jezikovne skrbi za tujce in priseljence v Sloveniji. Podrobneje so proučeni pojmi medkulturnost, multikulturalizem, medkulturni dialog, medkulturna vzgoja, učenje in izobraževanje. Predstavljena je analiza trenutnega stanja na področju formalnega in neformalnega izobraževanja tujcev v Sloveniji, predvsem v tujih društvih in ljudskih univerzah. Predstavljeni so tudi programi izobraževanja tujcev v Sloveniji in pomembne ugotovitve že opravljenih analiz, projektov in raziskav na področju izobraževanja migrantov v Sloveniji. Na podlagi analize vseh rezultatov je ugotovljeno, da je na področju medkulturne in jezikovne skrbi za tujce in priseljence v Sloveniji treba vložiti še veliko več truda in posvečati več pozornosti tej problematiki.

Ključne besede: medkulturna skrb, medkulturnost, multikulturalizem, medkulturni dialog, medkulturna vzgoja, medkulturno izobraževanje, medkulturno učenje, migranti.

SUMMARY

The thesis explores the issue of intercultural and language care for foreigners and migrants in Slovenia. It provides a profound insight into the notions of interculturality, multiculturalism, intercultural dialogue, intercultural education and learning. The thesis analyses the current situation in the area of formal and informal education of foreigners in Slovenia, particularly as part of foreign associations and people's universities. In addition, it presents educational programs available for foreigners in Slovenia and outlines the important findings of previous analyses, projects and research related to migrant education in Slovenia. The analysis of all the results suggests that more effort and attention must be devoted to intercultural and language care for foreigners and migrants in Slovenia.

Keywords: intercultural care, interculturality, multiculturalism, intercultural dialogue, intercultural education, intercultural learning, migrants.

UDK: 376.1-054.62(497.4)(043.2)

VSEBINA

1	Uvod	1
1.1	Opredelitev problema in teoretičnih izhodišč	1
1.2	Namen in cilji diplomskega dela	2
2	Sprejemanje kulturne raznolikosti	3
2.1	Medkulturnost	3
2.2	Multikulturalizem	3
2.3	Medkulturni dialog	3
3	Medkulturna vzgoja, učenje in izobraževanje	5
3.1	Programi izobraževanja tujcev v Sloveniji	6
3.2	Programi učenja slovenskega jezika	6
3.3	Programi seznanjanja s slovensko zgodovino, kulturo in ustavno ureditvijo	7
3.4	ZIP – Začetna integracija priseljencev	7
3.5	Preizkus znanja iz slovenskega jezika	8
4	Tujci v Sloveniji	9
5	Medkulturna in jezikovna skrb za tujce in priseljence v Sloveniji	11
5.1	Skrb za narodni skupnosti in romsko skupnost	12
5.2	Ugotovitve že opravljenih analiz, raziskav in projektov na področju izobraževanja migrantov v Sloveniji	13
6	Raziskovalni okvir	16
6.1	Metodologija	16
6.2	Hipoteze	17
6.3	Omejitve pri obravnavanju problema	17
7	Rezultati raziskave in rezultati analize hipotez	19
7.1	Rezultati ljudskih univerz in izobraževalnih centrov	20
7.2	Rezultati raziskave tujih društev	30
7.3	Analiza hipotez	41
8	Sklep	43
8.1	Povzetek ključnih ugotovitev diplomskega dela	43
8.2	Možnosti nadaljnjega raziskovanja	45
	Literatura	47
	Priloge	49

SLIKE

Slika 1: Glavni cilji ljudskih univerz in izobraževalnih centrov, ki se nanašajo na tujce in priseljence	20
Slika 2: Organiziranje tečajev slovenskega jezika v ljudskih univerzah in izobraževalnih centrih	21
Slika 3: Udeležba tečajev slovenskega jezika v ljudskih univerzah in izobraževalnih centrih	21
Slika 4: Organizacija izobraževanj o slovenski kulturi v ljudskih univerzah in izobraževalnih centrih.....	22
Slika 5: Udeležba priseljencev in tujcev v izobraževanjih o slovenski kulturi v ljudskih univerzah in izobraževalnih centrih.....	22
Slika 6: Organiziranje dejavnosti za ohranitev lastne identitete priseljencev in tujcev v ljudskih univerzah in izobraževalnih centrih.....	23
Slika 7: Udeležba dejavnosti za ohranitev lastne identitete in kulture v ljudskih univerzah in izobraževalnih centrih.....	23
Slika 8: Vključevanje v našete programe za tujce in priseljence v ljudskih univerzah in izobraževalnih centrih.....	25
Slika 9: Prevladujoča starostna skupina v programih za tujce in priseljence v ljudskih univerzah in izobraževalnih centrih.....	26
Slika 10: Razlog za slabo udeležbo na izobraževanjih tujcev in priseljencev	27
Slika 11: Pomoč izobraževanj ljudskih univerz in izobraževalnih centrov pri vključevanju tujcev in priseljencev v slovensko družbo	28
Slika 12: Vključenost tujcev in priseljencev v okolje, v katerem živijo	29
Slika 13: Prispevanje k medkulturni in jezikovni skrbi tujcev in priseljencev	29
Slika 14: Delovanje društev	30
Slika 15: Število članov društev	31
Slika 16: Glavni cilji društev.....	31
Slika 17: Organiziranje tečajev slovenskega jezika v tujih društvih.....	32
Slika 18: Udeležba tečajev tujega jezika v tujih društvih	32
Slika 19: Organiziranje izobraževanj o slovenski kulturi v tujih društvih.....	33
Slika 20: Udeležba izobraževanj o slovenski kulturi v tujih društvih.....	33
Slika 21: Organiziranje dejavnosti v tujih društvih za ohranitev lastne kulture in identitete tujcev.....	34
Slika 22: Udeležba v dejavnostih za ohranitev lastne identitete in kulture tujcev v tujih društvih	34
Slika 23: Obisk programov v tujih društvih.....	35
Slika 24: Starostna skupina udeležencev v programih v tujih društvih	36
Slika 25: Razlog za slabo udeležbo na izobraževanjih tujcev in priseljencev	37
Slika 26: Vloga izobraževalnih programov v tujih društvih pri vključevanju tujcev in priseljencev v slovensko okolje.....	38
Slika 27: Vključenost tujcev in priseljencev v slovensko okolje	39

Slika 28: Prispevanje k medkulturni in jezikovni skrbi za tujce in priseljence..... 40

PREGLEDNICE

Preglednica 1: Tujci po skupinah državljanstva v Sloveniji v letu 2013 9

Preglednica 2: Prebivalci po skupinah in spolu, Slovenija, od 1. 1. 2012 do 1. 1. 2013 9

Preglednica 3: Število udeležencev v izvajanih programih..... 14

1 UVOD

Z migracijami se srečujejo vse države sveta. Igrajo pomembno vlogo v današnjem času in so vse bolj pogoste. Priseljence lahko najdemo v vsaki državi. Za državo in njene priseljence oziroma manjšine pa je pomembno, da so čim bolj integrirani v novi družbi. Pri migracijah prihaja do mešanja kultur in jezikov, zato sta medkulturna in jezikovna skrb za tujce in priseljence bistvenega pomena pri njihovem vključevanju v družbo sprejema. Drugačne kulture je treba razumeti, jih spoštovati in tujce in priseljence obravnavati enakopravno z večinskim prebivalstvom. Imeti morajo enake možnosti izobraževanja, ohranjanja lastne kulture in identitete, njihove vere in jezika. Obenem pa jih je treba spodbujati in motivirati k učenju slovenskega jezika, kulture in zgodovine. V medkulturni dialog mora biti vključeno celotno prebivalstvo, tako večina kot manjšine. Vsi bi se morali zavedati, da nas učenje o drugih kulturah in učenje tujih jezikov bogati.

V Beli knjigi o medkulturnem dialogu (Bergant, Jazbec in Pogačnik 2009, 11) je pojasnjeno, da medkulturni dialog »spodbuja enakopravnost, človeško dostojanstvo, strpnost in večje razumevanje med različnimi kulturami«.

1.1 Opredelitev problema in teoretičnih izhodišč

V diplomskem delu želimo proučiti problematiko o medkulturni in jezikovni skrbi za tujce v Sloveniji. Pojmi priseljenc, tujec in migrant so uporabljeni kot sopomenke, ki označujejo osebo, ki se je v Slovenijo priselila iz drugih držav. Pogoj za uspešno vključevanje migrantov v slovensko družbo je izobraževanje. V diplomskem delu želimo predvsem raziskati, kakšne so možnosti na področju formalnega in neformalnega izobraževanja tujcev v Sloveniji, kakšno je zanimanje tujcev na področju obstoječih izobraževalnih ponudb in katera starostna skupina prevladuje v obstoječih izobraževalnih programih, tečajih in dejavnostih za tujce, ali so tujci dovolj vključeni v našo družbo, katere informacije in kakšno pomoč tujci največkrat potrebujejo in kdo vse lahko prispeva k medkulturni in jezikovni skrbi za tujce.

V teoretičnem delu bomo podrobneje proučili pomen pojmov, kot so medkulturnost, večkulturnost, multikulturalizem, medkulturni dialog, medkulturna vzgoja, medkulturna ozaveščenost, medkulturno učenje in poučevanje, multikulturno izobraževanje. Predstavili bomo tudi bistvene zakonske podlage za tujce, kulturne pravice italijanske in madžarske narodne skupnosti ter drugih manjšinskih etničnih skupnosti in priseljencev v Sloveniji, programe izobraževanja tujcev v Sloveniji in pomembne ugotovitve že opravljenih analiz, projektov in raziskav na področju izobraževanja migrantov v Sloveniji.

V empiričnem delu se osredotočamo predvsem na izobraževalno ponudbo za tujce v ljudskih univerzah, tujih društvih in izobraževalnih centrih v Sloveniji. S pomočjo anketnega vprašalnika bomo raziskali, kakšna je ponudba izobraževanj, delavnic, tečajev in dejavnosti,

ki se nanašajo na ohranitev lastne identitete in kulture tujcev, ter kakšna je ponudba tečajev za tujce o slovenskem jeziku in kulturi. Ugotovili bomo, kakšno je zanimanje tujcev za tovrstne tečaje in programe. S pomočjo zbranih odgovorov bomo potrdili, delno potrdili ali ovrgli naše hipoteze. S pomočjo raziskave in na podlagi že opravljenih analiz, projektov in raziskav na področju izobraževanja migrantov v Sloveniji pa bomo podali sklepne ugotovitve o stanju na tem področju v Sloveniji.

1.2 Namen in cilji diplomskega dela

Namen diplomskega dela je analizirati obstoječe stanje na področju medkulturne in jezikovne skrbi za tujce v Sloveniji. S pomočjo vprašalnikov bomo zbrali in analizirali podatke o obstoječih izobraževalnih ponudbah v tujih društvih, ljudskih univerzah in izobraževalnih centrih v Sloveniji. Pomagali pa si bomo tudi s sekundarnimi viri že opravljenih analiz in raziskav na tem področju.

Cilj diplomskega dela je ugotoviti, ali je obstoječe stanje na področju medkulturne in jezikovne skrbi v Sloveniji zadostno in zadovoljivo, ali bi bilo treba na tem področju narediti še veliko več in ali medkulturni in jezikovni skrbi za tujce posvečamo premalo pozornosti.

Cilji teoretičnega dela:

- opredelitev pojmov, s katerimi bomo bolje razumeli pojem medkulturna skrb,
- predstavitev zakonskih podlag na področju tujcev, etničnih manjšin in njihovih pravic,
- predstavitev pomembnih ugotovitev že opravljenih analiz, projektov in raziskav na področju izobraževanja migrantov v Sloveniji.

Cilji empiričnega dela:

- analiza zbranih podatkov s pomočjo vprašalnika in potrditev hipotez,
- s pomočjo zbranih podatkov ugotoviti, kakšna je ponudba izobraževalnih programov v tujih društvih, ljudskih univerzah in izobraževalnih centrih v Sloveniji,
- primerjava zbranih podatkov in kritične ugotovitve.

2 SPREJEMANJE KULTURNE RAZNOLIKOSTI

Sprejemanje in spoštovanje drugih kultur je nujno potrebno za sobivanje različnih kultur v skupnem okolju. Znanje o drugih kulturah nas tudi bogati, odpre nam pogled v svet, postanemo bolj strpni do drugih in drugačnih. Da bi bolje razumeli, kaj pomeni sprejemanje kulturne raznolikosti, si pogledjmo, kateri pojmi so povezani s to temo.

2.1 Medkulturnost

Sedmak in Ženko (2010, 138) ugotavljata, da je pomen medkulturnosti odprtost do vseh kultur in potek komunikacije med njimi.

V Izobraževalnem priročniku »Vsi drugačni, vsi enakopravni« pojem medkulturna družba zajema »različne kulture, etnične in verske skupine, ki živijo na istem ozemlju, med njimi pa poteka interakcija in izmenjava, priznavajo se lastne vrednote, prav tako pa vrednote drugih ter različnih življenjskih slogov« (Brander idr. 2006, 27). Torej sta v medkulturni družbi bistvenega pomena strpnost in enakopravnost. Pojem večkulturna družba pa Pat Brander idr. (2006, 27) pojmujejo kot »družbo, kjer živijo različne kulture, državljani, etnične in verske skupine na istem ozemlju, vendar niso nujno v stiku«. V večkulturni družbi imamo torej več kultur, kot nam pove že sama beseda, ampak manjšine v taki družbi niso sprejete.

2.2 Multikulturalizem

Sedmak in Ženko (2009, 152) ugotavljata: »Multikulturalizem ne pomeni samo upoštevanja načela kulturne raznolikosti, temveč tudi zagotavljanje enakosti vseh manjšinskih skupin in njihovo polnopravno vključevanje v družbo.«

V Beli knjigi o medkulturnem dialogu (Bergant, Jazbec in Potočnik 2009, 11) je pojem multikulturalizem pojasnjen kot »poseben politični pristop, izraza kulturna raznolikost in večkulturnost pa označujeta empirično dejstvo, da obstajajo različne kulture in lahko delujejo v nekem prostoru in družbeni ureditvi«. V knjigi je tudi navedeno, da pojma multikulturalizem danes več ne uporabljamo.

2.3 Medkulturni dialog

EU je leto 2008 razglasila za evropsko leto medkulturnega dialoga. Pomemben prispevek k evropskemu letu je tudi Bela knjiga o medkulturnem dialogu, ki je zasnovana na trdnih temeljih aktov Sveta Evrope. V njej piše, da pojem medkulturni dialog pomeni »proces, ki zajema odprto in spoštljivo izmenjavo mnenj med posamezniki in skupinami z različnim etničnim, kulturnim, verskim in jezikovnim poreklom in dediščino na podlagi medsebojnega razumevanja in spoštovanja« (Bergant, Jazbec in Potočnik 2009, 11).

Medkulturno komuniciranje steče, ko je pošiljatelj sporočila oseba iz ene kulture, na drugi strani pa oseba iz druge kulture, ki je prejemnik in sporočilo procesira (Sedmak in Ženko 2010, 164).

Sedmak in Ženko (2009, 192) v nadaljevanju po interpretacijah drugih avtorjev povzameta sklep, da je pogoj za medkulturno sporazumevanje »spoštovanje enakosti in enakopravnosti vseh kulturnih skupin in njihovih pripadnikov, spoštovanje človekovih pravic in principov demokratičnega udejstvovanja«.

V Beli knjigi o medkulturnem dialogu (Bergant, Jazbec in Potočnik 2009, 28) je poudarjeno, da so za medkulturni dialog potrebne »veščine, ki se jih je treba učiti, jih razvijati in ohranjati vse življenje«.

V priročniku »Vsi drugačni, vsi enakopravni« (Brander idr. 2006, 38) je v naslednjih stavkih razložen pomen medkulturnega dialoga:

Za dialog med kulturami potrebujemo veliko časa in izkušenj. Sprejeti moramo dejstvo, da smo vsi enakopravni in imamo enake pravice, zanimati se moramo za druge kulture, jih opazovati in se jim približati, si izmenjati stališča, jih primerjati, sprejeti kritike in sklepati dogovore. Razvoj medkulturnih odnosov pa je odvisen tudi od politikov in njihovega delovanja.

Če povzamemo zgoraj navedene trditve avtorjev, je torej bistvo medkulturnega dialoga spoštovanje in enakopravnost vseh kultur, njihovo razumevanje, medsebojno razumevanje in vseživljenjsko učenje o drugačnih kulturah.

3 MEDKULTURNA VZGOJA, UČENJE IN IZOBRAŽEVANJE

Celo življenje se učimo. Učenje o drugih kulturah nas bogati, razvijamo medkulturne kompetence, naučimo se spoštovati druge in drugačne. Medkulturna vzgoja je pomembna za vse ljudi v družbi, tako za večino kot manjšine, tujce in priseljence, ki so pri nas prisotni. Drugačne kulture in jeziki so pomembni za našo osebno rast. Naučiti se moramo strpnosti do ljudi drugih kultur, saj bomo le tako lahko živeli v istem okolju. Tujcem in priseljencem moramo dati priložnost, da ohranijo svojo lastno identiteto, kulturo in svoj jezik, in jim omogočiti učenje slovenskega jezika in slovenske kulture. V naši družbi bi se morali tujci in priseljenci počutiti sprejeto in enakopravno.

Sedmak in Ženko (2009, 202) pojasnita, da je medkulturna vzgoja »pogoj za razumevanje drugačnosti, spodbuja večjezičnost posameznika in družbe ter razvija vrednote, ki izhajajo iz načel vzgoje za mir«. Pravita, da želijo v Evropi zmanjšati nestrpnost do drugih kultur in jezikov in zato spodbujajo učenje tujih jezikov.

Bergant, Jazbec in Potočnik (2009, 28) navajajo, da Svet Evrope trdi, da je bistvenega pomena »izobraževanje o državljanški vzgoji, zgodovini, politiki, kulturni dediščini, o globalni umeščenosti družb in človekovih pravicah«. Pravijo, da je treba spodbujati učenje tujih jezikov in neformalno izobraževanje o kulturni raznolikosti pri mladih. V Beli knjigi o medkulturnem dialogu (prav tam) piše, da »se tisti ljudje, ki se učijo tujih jezikov, lažje znebijo predsodkov do posameznikov in so bolj odprti do drugih kultur. Manjšine bi se morale naučiti jezika države, v kateri živijo, država pa mora prepoznati tudi vrednost jezikov in kultur teh manjšin«.

Bela knjiga o medkulturnem dialogu (Bergant, Jazbec in Potočnik 2009, 33) poudarja, da je medkulturno učenje pomembno že v vrtcih, kjer bi otroke spodbujali k spoznavanju drugih kultur. Izobraževanje pa naj bi bilo razširjeno na vseh nivojih države, od formalnih in neformalnih institucij do manjšinskih organizacij. Pomembno vlogo igrajo tudi mediji in vse izobraževalne in javne službe ter verske skupnosti. Le s sodelovanjem vseh skupaj bomo nekaj dosegli, se naučili sprejemati in spoštovati drugačne.

Tudi avtorji priročnika »Vsi drugačni, vsi enakopravni« (Brander idr. 2006, 41–42) so prepričani, »da morajo vse skupine v družbi živeti enakopravno, ne glede na kulturo, življenjski slog ali poreklo in takrat bo neka družba postala medkulturna«. Avtorji poudarijo, da je v medkulturno družbo treba vključiti vse, tako večino kot manjšine, in z medkulturnim učenjem začeti že pri otrocih.

V večkulturni družbi bi bilo po mnenju avtorjev treba prilagoditi učni program. V šolskem programu predlagajo (Brander idr. 2006, 44, 45):

- otrokom, ki pripadajo manjšinskim skupinam, nuditi enake družbene in vzgojne možnosti kot jih imajo otroci večinskih skupin,

- širiti spoznanje o kulturnih razlikah in se tako postavljati po robu diskriminaciji;
- braniti in razvijati kulturni pluralizem v družbi,
- pomagati otrokom, da s poudarjanjem različnih interesov in iskanjem skupnih ciljev konstruktivno razrešujejo spore,
- v šolski program vpeljati medkulturne elemente, ki upoštevajo in spoštujejo značilnosti različnih kultur in zavračajo ideje o hierarhiji kultur.

Predlagajo tudi, da se morajo o medkulturni vzgoji izobraževati tudi vsi učitelji, saj so ravno oni tisti, ki prenašajo znanje na svoje učence. Eden od zanimivih predlogov v priročniku je, da bi učitelji nekaj časa preživeli in delali v drugi kulturi. Tako bi z bogatejšimi izkušnjami lažje svetovali učencem, kako biti strpen do drugih (Brander idr. 2006, 45).

3.1 Programi izobraževanja tujcev v Sloveniji

Uredba o integraciji tujcev (Ur. l. RS, št. 65/2008, 2. člen) pravi, da so tujci upravičeni do programov, »ki zagotavljajo vključevanje v kulturno, gospodarsko in družbeno življenje Republike Slovenije«. Ti programi so:

- učenje slovenskega jezika in seznanjanje s slovensko zgodovino, kulturo in ustavno ureditvijo,
- vključevanje v izobraževalni sistem za pridobitev javnoveljavne izobrazbe in v postopke pridobivanja certifikatov o nacionalni poklicni kvalifikaciji v skladu s predpisi, ki urejajo nacionalne poklicne kvalifikacije,
- spodbujanje medsebojnega poznavanja in razumevanja s slovenskimi državljani,
- informiranje v zvezi z njihovim vključevanjem v slovensko družbo, zlasti glede njihovih pravic in dolžnosti, možnosti zaposlitve, izobraževanja in osebnega razvoja.

V naslednjih stavkih je v omenjeni Uredbi (Ur. l. št. 65/2008, 3. člen) določeno, kdo je upravičen do zgoraj navedenih programov:

Do brezplačne udeležbe v programih učenja slovenskega jezika in seznanjanja s slovensko zgodovino, kulturo in ustavno ureditvijo so upravičeni državljani tretjih držav, ki v Republiki Sloveniji prebivajo na podlagi dovoljenja za stalno prebivanje, ter njihovi družinski člani, ki imajo v Republiki Sloveniji dovoljenje za začasno prebivanje zaradi združitve družine, ne glede na dolžino prebivanja v Republiki Sloveniji in veljavnost dovoljenja.

3.2 Programi učenja slovenskega jezika

Na spletni strani Ministrstva za notranje zadeve so natančno predstavljeni integracijski programi, med drugim tudi program učenja slovenskega jezika. Navedeno je, da so državljani tretjih držav, ki imajo dovoljenje za stalno prebivanje, in njihovi družinski člani z dovoljenjem za začasno prebivanje na podlagi združitve njihove družine upravičeni do

brezplačnih programov učenja slovenskega jezika do 180 ur. Programov učenja slovenskega jezika v obsegu 60 ur pa se lahko udeležijo državljani tretjih držav, ki v Sloveniji bivajo najmanj dve leti in imajo dovoljenje za začasno prebivanje. Če so se 60-urnega tečaja slovenskega jezika že udeležili kot tujci z dovoljenjem za začasno prebivanje, se lahko po pridobitvi dovoljenja za stalno prebivanje tečaja udeležijo ponovno, a ta tokrat ne sme presegati 120 ur. Ko sami izpolnijo pogoje, se lahko tečajev udeležijo tudi njihovi družinski člani. Po končanem programu opravljajo preizkus znanja, ki ga izvede izvajalec programa. Oba programa učenja slovenskega jezika sta brezplačna, udeleženci pa si morajo sami kriti stroške prevoza in učnih pripomočkov in gradiv (Ministrstvo za notranje zadeve 2009).

3.3 Programi seznanjanja s slovensko zgodovino, kulturo in ustavno ureditvijo

Tudi pri programih seznanjanja s slovensko zgodovino, kulturo in ureditvijo veljajo enaki pogoji za udeležbo, kot pri programih učenja slovenskega jezika, poleg tega je dodatni pogoj razumevanje slovenskega jezika. Tudi ti programi so brezplačni, a stroške prevoza, gradiv in učnih pripomočkov nosijo udeleženci sami. Po zaključku tečaja se opravlja preizkus znanja (Ministrstvo za notranje zadeve 2009).

3.4 ZIP – Začetna integracija priseljencev

Na spletni strani Ministrstva za notranje zadeve je objavljen program ZIP – Začetna integracija priseljencev. Izobraževalni program je sprejel minister za šolstvo in šport. Do sedaj so imeli tujci na razpolago program učenja slovenskega jezika in program seznanjanja s slovensko zgodovino, kulturo in ustavno ureditvijo ter brezplačno prvo opravljanje izpita slovenskega jezika na osnovni ravni. Po novem pa so v program seznanjanja s slovensko zgodovino, kulturo in ustavno ureditvijo vključene tudi vsebine poznavanja slovenske družbe. Program je brezplačen in se izvaja v obliki 180-, 120- in 60-urnega tečaja. Za udeležbo v programu je potrebna prijava na upravni enoti, na kateri udeleženci vložijo zahtevek, in po pregledu in potrditvi izpolnjevanja pogojev prejmejo potrdilo, s katerim se udeležijo programa pri izbranem izvajalcu programa. Programi so financirani s strani Ministrstva za notranje zadeve v sodelovanju z Evropskim skladom. Na spletni strani Ministrstva za notranje zadeve so 21. 11. 2012 objavili izvajalce programa Začetna integracija priseljencev: Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik, Andragoški zavod Maribor – Ljudska univerza, UPI – Ljudska univerza Žalec, Ljudska univerza Škofja Loka, Ljudska univerza Koper, AZ Ljudska univerza Velenje, Ljudska univerza Ajdovščina, RIC Novo mesto in Ljudska univerza Krško (Ministrstvo za notranje zadeve 2012a).

3.5 Preizkus znanja iz slovenskega jezika

Državljeni tretjih držav so upravičeni do brezplačnega prvega preizkusa znanja iz slovenskega jezika. Pogoj za brezplačno opravljanje preizkusa znanja slovenščine je opravljen tečaj slovenskega jezika v obsegu 180 ali 120 ur. Izpolnjevati pa morajo tudi naslednje pogoje bivanja v RS, ki so tudi pogoji za udeležbo v tečajih slovenskega jezika in tečaju ZIP (Ministrstvo za notranje zadeve b. l.):

- v Republiki Sloveniji prebivajo na podlagi dovoljenja za stalno prebivanje in njihovi družinski člani, če imajo v Republiki Sloveniji izdano dovoljenje za prebivanje z razlogom združitve družine,
- imajo v Republiki Sloveniji izdano dovoljenje za začasno prebivanje, pri čemer je veljavnost tega dovoljenja in veljavnost prejšnjih dovoljenj za začasno prebivanje neprekinjeno vsaj 24 mesecev, in njihovi družinski člani, če imajo v Republiki Sloveniji izdano dovoljenje za prebivanje z razlogom združitve družine. V 24-mesečno veljavnost dovoljenja se šteje tudi čas prebivanja na podlagi potrdila o vloženi prošnji za podaljšanje ali izdajo nadaljnjega dovoljenja za začasno prebivanje,
- so družinski člani slovenskega državljana ali državljana evropskega gospodarskega prostora in v Republiki Sloveniji prebivajo na podlagi dovoljenja za prebivanja družinskega člana,
- v Republiki Sloveniji prebivajo na podlagi dovoljenja za začasno prebivanje, izdanega z veljavnostjo najmanj enega leta, pri čemer se v ta enoletni rok všteje tudi čas od vložitve prošnje za izdajo tega dovoljenja.

4 TUJCI V SLOVENIJI

Preglednica 1: Tujci po skupinah državljanstva v Sloveniji v letu 2013

	Skupaj	Moški	Ženske
Tujci skupaj	91.385	62.121	29.264
Nekdanja Jugoslavija	78.868	55.804	23.064
Evropska unija	6925	4019	2906
Druge države	5592	2298	3294

Vir: SURS 2013.

Po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije vidimo, da v Sloveniji med tujci še vedno prevladujejo državljani nekdanje Jugoslavije, sledijo državljani Evropske unije in državljani drugih držav. Ker število tujcev iz leta v leto narašča in število vsekakor ni zanemarljivo, sta medkulturna in jezikovna skrb za priseljence pomembni.

Preglednica 2: Prebivalci po skupinah in spolu, Slovenija, od 1. 1. 2012 do 1. 1. 2013

	1. 1. 2012	1. 4. 2012	1. 7. 2012	1. 10. 2012	1. 1. 2013
Prebivalci	2.055.496	2.055.527	2.056.262	2.058.123	2.058.821
– moški	1.016.731	1.016.827	1.017.414	1.018.477	1.019.061
– ženske	1.038.765	1.038.700	1.038.848	1.039.646	1.039.760
Državljanji Republike Slovenije	1.969.941	1.968.816	1.968.283	1.968.312	1.967.436
– moški	957.517	957.112	957.057	957.166	956.940
– ženske	1.012.424	1.011.704	1.011.226	1.011.146	1.010.496
Tuji državljani	85.555	86.711	87.979	89.811	91.385
– moški	59.214	59.715	60.357	61.311	62.121
– ženske	26.341	26.996	27.622	28.500	29.264

Vir: SURS, 2013.

Statistični podatki kažejo, da je bilo v Sloveniji 1. januarja 2013 2.058.821 prebivalcev, od tega je 91.385 tujih državljanov. Iz tabele je razvidno, da število tujih državljanov, tako žensk kot moških, iz leta v leto narašča. Na Statističnem uradu Republike Slovenije so ugotovili, da se je delež tujih državljanov v letu 2012 povečal na 4,4 %. Ugotovljeno je, da je delež državljanov nekdanje Jugoslavije upadel, povečal pa se je delež državljanov drugih držav članic Evropske unije (SURS, 2013).

5 MEDKULTURNA IN JEZIKOVNA SKRB ZA TUJCE IN PRISELJENCE V SLOVENIJI

Na Unesco poudarjajo, da je kulturna raznolikost pomembna za razvoj gospodarstva in bolj intelektualnega, čustvenega, moralnega in duhovnega življenja. Pravijo, da sprejem in priznavanje kulturne raznolikosti vodi do spoštovanja in medsebojnega razumevanja (UNESCO, b. 1.).

Unescovo svetovno poročilo »Vlaganje v kulturne raznolikosti in medkulturni dialog« pravi, da imajo podjetja, ki vlagajo v kulturno raznolikost, od tega tudi ekonomske koristi. Sporočajo, da se naš svet sooča s kulturnimi spremembami vseh vrst in se je nujno treba naučiti, kako upravljati s temi spremembami. Poročilo predvsem predlaga oblikovanje svetovnega observatorija o kulturni raznolikosti za spremljanje učinkov globalizacije in med drugim navaja nove strategije za pospeševanje medkulturnega dialoga in izboljšanje ustreznosti izobraževalnih vsebin (UNESCO, 2009).

Vrečer idr. (2008, 9) v poročilu raziskovalnega projekta o izobraževanju in usposabljanju migrantov v Sloveniji ugotavljajo, da se avtorji in avtorice, ki pišejo o izobraževanju migrantov, osredotočajo večinoma na šolski sistem, ne pa na izobraževanje odraslih. Tako so prišli do zaključka, da se izobraževalnim programom za migrante posveča premalo pozornosti. Avtorji v poročilu naštejejo najpogostejše ovire, ki jih imajo pripadniki etničnih manjšin pri odločanju za izobraževanje kulturne razlike (Vrečer idr. 2008, 8):

- stereotipi, zavedni ali nezavedni rasizem,
- neznanje jezika,
- majhna pričakovanja,
- neskladnost izobraževalnih sistemov,
- revščina in nezaposlenost itd.

Omenijo tudi, da si migranti želijo (Vrečer idr. 2008, 8):

- zmanjševanje kulturnih razlik (približati jim značilnosti prevladujoče kulture),
- ohranjanje njihove tradicionalne kulture,
- pomoč in vodenje pri učenju jezika,
- psihološko podporo (pri razumevanju različnosti),
- vodje programov naj bodo iz skupnosti,
- možnost napredovanja na naslednje stopnje izobraževanja,
- možnost zaposlitve.

V letu 2005 se je izvajal projekt »Vzgoja in izobraževanje za borbo proti diskriminaciji v Sloveniji«. Potekali so številni seminarji za predstavnike etničnih manjšin v Sloveniji, kjer so predstavniki manjšin govorili o problemih, s katerimi se vsakodnevno srečujejo v naši družbi. Ugotovljeno je bilo, »da bo morala Republika Slovenija vložiti še mnogo truda, da se pripadniki narodnih in etničnih manjšin v Sloveniji ne bodo počutili asimilirane in bodo lahko

polno živeli kot državljani Republike Slovenije z različnim narodnim, kulturnim, jezikovnim in verskim izvorom« (Devetak 2005, 11, 20). Poudarjeno je, da mora večinsko prebivalstvo najti tak način sobivanja, da se manjšine ne bodo počutile odrinjene, saj moramo različne ljudi sprejeti medse, ne le tolerirati med nami.

V okviru mednarodnega projekta »Vzgoja in izobraževanje za borbo proti diskriminaciji« so izvedli tudi intervjuje s predstavniki etničnih skupnosti v Sloveniji. Predstavniki so bili srbske, črnogorske, bošnjaške, hrvaške, makedonske, albanske, nemške, madžarske in romske narodnosti. Sodelovalo je le 27 predstavnikov naštetih manjšin, tako da je vzorec zelo majhen, vendar so se sodelujoči predstavniki etničnih manjšin strinjali, da v Sloveniji obstaja diskriminacija in da se pojavlja na različnih področjih. Anketiranci so tudi izpostavili, »da je odnos Slovencev do tujih jezikov dvoičen, saj nekatere jezike, zlasti zahodnoevropske, slišijo raje kot druge« (Devetak 2005, 23–33). Vsi so se prav tako strinjali, da je »negovanje maternega jezika eden od bistvenih elementov za ohranjanje lastne narodnostne identitete« (Devetak 2005, 23–33), in pritrdili, da bi svoje otroke pošiljali k dopolnilnemu pouku v maternem jeziku.

5.1 Skrb za narodni skupnosti in romsko skupnost

V Sloveniji živi približno 10.000 Romov, strnjeni so predvsem v Prekmurju, na Dolenjskem, v Beli krajini in Posavju ter večjih mestih (Maribor, Velenje, Ljubljana, Jesenice, Radovljica). Položaj in posebne pravice romske skupnosti pri nas ureja Zakon o romski skupnosti v Republiki Sloveniji, dodatno romsko skupnost ščitijo tudi drugi področni zakoni, številni programi, strategije in resolucije s posameznih družbenih področij. Vlada pa je leta 2010 sprejela tudi Nacionalni program ukrepov za Rome Vlade Republike Slovenije za obdobje 2010–2015. Sprejeti program zajema področja bivalnih razmer, izobraževanja, zaposlovanja in zdravstvenega varstva. Med strateškimi cilji so med drugim tudi »izboljšanje izobrazbene strukture pripadnikov romske skupnosti, ohranjati in razvijati kulturne dejavnosti romske skupnosti, povečati obisk romskih otrok v rednem izobraževanju, povečati vključenost mladih in odraslih v programe vseživljenjskega učenja, povečati osveščenost večinskega prebivalstva o kulturi in navadah romskega prebivalstva« (Urad za narodnosti, b.l.a).

Pripadniki romske skupnosti se na lokalni ravni združujejo v društva, ta pa v zveze društev. Delovanje društev je predvsem usmerjeno na združevanje Romov na lokalni ravni, ohranjanje identitete, kulture, jezika, organizacije prireditev in izboljšanje položaja Romov. Največje število društev združuje Zveza Romov Slovenije. Na državni ravni deluje Svet romske skupnosti, ki se ukvarja s pravicami in položajem romske skupnosti ter z razvijanjem kulturnih dejavnosti, pomembnih za razvoj romske skupnosti (Urad za narodnosti, b.l.c).

Na Uradu za narodnosti Republike Slovenije ugotavljajo, da po statističnih podatkih iz leta 2002 živi v Sloveniji 6243 pripadnikov madžarske narodnosti in 2258 pripadnikov italijanske

skupnosti. Pripadniki madžarske narodne skupnosti so strnjeni predvsem v petih prekmurskih občinah (Lendava, Hodoš, Dobrovnik, Šalovci, Moravske Toplice), pripadniki italijanske narodne skupnosti pa v občinah Koper, Izola in Piran. Madžarska narodna skupnost je organizirana v Pomursko madžarsko samoupravno narodno skupnost s sedežem v Lendavi. Italijanska narodna skupnost pa ima krovno organizacijo, ki se imenuje Obalna samoupravna skupnost italijanske narodnosti. Madžarska narodna skupnost ima ustanovljenih tudi več amaterskih društev in skupin, kot so folklor, glasbene skupine in pevski zbori. Za njihovo delovanje in organizacijo skrbi Zavod za kulturo madžarske narodnosti. Na področju kulture deluje tudi kulturni dom Lendava. V okviru RTV Slovenije se pripravljajo tudi televizijski in radijski programi v madžarskem in italijanskem jeziku. Italijanska narodna skupnost ima ustanovljeno društvo Unija Italijanov, ki se povezuje tudi z Unijo Italijanov na Hrvaškem. Obe narodni skupnosti imata številna društva, kulturne, izobraževalne in vzgojne ustanove, ki delujejo v madžarskem oziroma italijanskem jeziku. Z zakonom pa je določeno, da izobraževanje v vrtcih in šolah poteka v obeh jezikih, slovenskem in madžarskem oziroma italijanskem. Obema narodnima skupnostma so zagotovljene vse pravice iz Ustave Republike Slovenije in mednarodnih pogodb. 64. člen Ustave pa določa pravice avtohtone madžarske in italijanske narodne skupnosti. Urad Vlade Republike Slovenije ocenjuje, da so pravice pripadnikov madžarske in italijanske narodne skupnosti nad evropskimi standardi in da je položaj obeh narodnih skupnosti dober (Urad za narodnosti, b. l.a; Urad za narodnosti, b. l.b).

5.2 Ugotovitve že opravljenih analiz, raziskav in projektov na področju izobraževanja migrantov v Sloveniji

Da je v Sloveniji najslabše ocenjeno področje izobraževanja in vzgoje migrantov, je bilo ugotovljeno na mednarodni raziskavi o politikah vključevanja migrantov. Ugotovitve so bile predstavljene na konferenci, ki je bila organizirana s strani British councila in drugih organizacij. V raziskavi je bilo zajetih 30 držav Evrope, med katerimi se je Slovenija uvrstila na 18. mesto (STA, 2011).

V statističnem poročilu Direktorata za migracije in integracije za leto 2011 je zabeleženo, da je Ministrstvo za notranje zadeve z izbranim izvajalcem v letu 2011 izvedlo programe vključevanja za tujce. Programi so zajeli tečaj slovenskega jezika, tečaj seznanjanja z zgodovino, kulturo in ustavno ureditvijo ter izpit slovenskega jezika. Pred začetkom izvajanja programov so intenzivno promovirali, informirali in obveščali državljane tretjih držav o možnostih vključevanja v programe. Oglaševanje so izvajali z zloženkami, plakati in s pomočjo medijev (radio, televizija in internet). Zloženke so bile poslone tudi na upravne enote, socialne službe, šole, društva, info točko za tujce, zavode za zaposlovanje in na nevladne organizacije. S kampanjo so bili zadovoljni, saj so rezultati pokazali, da se je v programe vključilo več udeležencev prav v času izvajanja kampanje, tako da je dosegla svoj namen (Ministrstvo za notranje zadeve, 2012).

Preglednica 3: Število udeležencev v izvajanih programih

	Izpit	Slovenski jezik	Kultura	
Januar	14	585	4	
Februar	1	565	4	
Marec	2	406	3	
April	1	172	0	
Maj	123	188	0	
Junij	92	151	0	
Julij	18	84	2	
Avgust	73	119	0	
September	42	187	1	
Oktober	100	121	3	
November	262	129	2	
December	122	139	2	
Skupaj	850	2846	21	3717

Vir: Ministrstvo za notranje zadeve, 2012.

V statističnem poročilu piše, da ministrstvo prav tako redno zbira informacije o udeležbi v programih, in sicer z anketnimi vprašalniki. Od 16. 7. 2011 pa velja Odredba o sprejetju izobraževalnega programa za odrasle Začetna integracija priseljencev, ki je podlaga za izvajanje enotnega integracijskega programa (Ministrstvo za notranje zadeve, 2012).

Ko govorimo o medkulturni in jezikovni skrbi tujcev in priseljencev, velikokrat pozabimo na najšibkejšo skupino ljudi, to so otroci. Na tem področju jim namenimo premalo pozornosti. V Strategiji vključevanja otrok, učencev in dijakov migrantov v sistem vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji, sprejeti na kolegiju ministra, leta 2007, so zato med drugim predstavili naslednje:

- analizo trenutnega stanja s ključnimi problemi,
- mednarodne primerjave,
- koncept vključevanja otrok, učencev in dijakov migrantov v vzgojo in izobraževanje,
- navedli so primere dobre prakse iz tujine.

Navedli so ključne probleme pomanjkljive zakonske podlage in neoblikovane strategije za vključevanje otrok migrantov v sistem vzgoje in izobraževanja. Izpostavili so problem, da je dodatni pouk slovenščine za otroke migrante v zakonodaji različno opredeljen in da dejanska praksa ni usklajena z zakonom. Med problemi, ki so jih navedli, so tudi »pomanjkanje ustreznih strokovnih znanj in spretnosti strokovnih delavcev za kakovostno trajno sodelovanje s starši migranti, pomanjkljivo znanje slovenščine otrok migrantov, neustrezno vrednotenje pomena ohranjanja jezika in kulture otrok migrantov in neenako vrednotenje le-teh v primerjavi z jezikom in kulturo slovenskega okolja ter nezadostna vključenost otrok migrantov in njihovih staršev v šolsko in širše slovensko okolje« (Ministrstvo za šolstvo in šport, 2007).

Pri ukrepih so poudarili, da je treba upoštevati, kateri je prvi jezik otrok migrantov, stopnjo izobraževanja in socialne okoliščine. Predlagali so naslednje ukrepe (Ministrstvo za šolstvo in šport, 2007):

- oblikovanje ustreznih normativnih aktov, ki bodo omogočali uspešno integracijo otrok migrantov v slovenski vzgojno-izobraževalni sistem,
- določitev obsega, oblik in načinov prilagajanja izvajanja kurikula za hitrejše in kakovostno vključevanje v proces vzgoje in izobraževanja,
- priprava strategij za delo s starši migranti in njihovo vključevanje v šolsko življenje,
- spodbujanje medkulturnega učenja in pozitivne naravnosti do razumevanja in sprejemanja različnosti v vrtcu ali šoli,
- umestitev slovenščine kot J2 (kot drugi tuji jezik),
- skrb za kakovostno poučevanje jezikov otrok migrantov,
- skrb za kakovostno izobraževanje in usposabljanje strokovnih delavcev,
- priprava letnih akcijskih načrtov relevantnih inštitucij (Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik, Zavod RS za šolstvo) za izvajanje ukrepov.

Vsi ukrepi so podrobno opisani, na koncu strategije pa so predstavljeni tudi dobri primeri praks iz tujine – Nemčije, Švice in Finske, ki z dobro izdelanimi programi za vključevanje otrok migrantov v vzgojo in izobraževanje spodbujajo vključevanje otrok migrantov v šole in lajšajo težave, ki nastanejo zaradi nepoznavanja drugačnega jezika in kulture. Na Finskem je medkulturnost, kot eden izmed pomembnih ciljev izobraževanja, določena celo z zakonom. Slovenija bi se morala zgledovati po teh primerih dobrih praks v tujini in spremeniti oziroma izboljšati stanje na tem področju tudi pri nas.

6 RAZISKOVALNI OKVIR

6.1 Metodologija

V teoretičnem delu diplomskega dela smo razlagali pojme in opisovali dejstva, uporabili smo metodo deskripcije in metodo kompilacije, saj smo navajali mnenja in citate drugih avtorjev. Uporabili smo tudi sekundarne podatke že opravljenih analiz in projektov na področju naslovne teme.

V empiričnem delu je uporabljena kvantitativna metoda raziskovanja, in sicer metoda anketiranja. Raziskovalni instrument je spletni anketni vprašalnik, ki je bil poslan na e-naslove tujih društev, ljudskih univerz in izobraževalnih zavodov za tujce v Sloveniji. Za grafične prikaze podatkov smo uporabili program Microsoft Excel.

Z raziskavo smo dobili odgovore na naslednja vprašanja (pojem ustanova zajema tuja društva, ljudske univerze in izobraževalne zavode za tujce):

- Kateri so glavni cilji posameznih ustanov za skrb tujcev in priseljencev?
- Katera izobraževanja, tečajji, programi, delavnice in dejavnosti za tujce in priseljence potekajo v posameznih ustanovah, kateri od teh programov so najbolj obiskani in kakšna je udeležba pri posameznih programih v posameznih ustanovah?
- Katera starostna skupina tujcev in priseljencev prevladuje v izobraževalnih programih, tečajjih in dejavnostih posameznih ustanov?
- Ali posamezne ustanove organizirajo tečaje slovenskega jezika?
- Kakšno je zanimanje za tečaje slovenskega jezika v posameznih ustanovah?
- Ali posamezne ustanove organizirajo izobraževanja in delavnice o slovenski kulturi?
- Kakšno je zanimanje za izobraževanja in delavnice o slovenski kulturi v posameznih ustanovah?
- Ali posamezne ustanove organizirajo izobraževanja in dejavnosti, ki se nanašajo na ohranitev lastne identitete in kulture tujcev in priseljencev?
- Ali se tujci in priseljenci udeležujejo izobraževanj in dejavnosti, ki se nanašajo na ohranitev lastne identitete in kulture tujcev in priseljencev?
- Ali tujcem, po mnenju posameznih ustanov, njihova ponudba izobraževanj pomaga pri vključevanju v slovensko družbo?
- Kaj so ovire, da se tujci v večji meri ne izobražujejo?
- Ali bi tujci potrebovali še dodatna izobraževanja in znanja za vključevanje v slovensko družbo in katera?
- Ali imajo posamezne ustanove občutek, da so tujci dovolj vključeni v okolje, v katerem živijo?
- Kakšne informacije in pomoč tujci največkrat potrebujejo, ko se obračajo na posamezne ustanove?

- Kdo, po mnenju posameznih ustanov, lahko največ prispeva k medkulturni in jezikovni skrbi za tujce in priseljence?

6.2 Hipoteze

Na podlagi raziskovalnih vprašanj smo oblikovali naslednjih 10 hipotez, ki jih bomo v diplomskem delu potrdili, delno potrdili ali ovrgli.

Hipoteza 1: Tuja društva skrbijo predvsem za druženje, zabavo in ohranitev lastne identitete in kulture tujcev in priseljencev in organizirajo tovrstne dejavnosti.

Hipoteza 2: V tujih društvih je največje zanimanje za udeležbo v dejavnostih za ohranitev lastne identitete in kulture tujcev in priseljencev.

Hipoteza 3: Večina tujih društev ne organizira izobraževanj o slovenski kulturi.

Hipoteza 4: Ljudske univerze in izobraževalni centri organizirajo predvsem tečaje slovenskega jezika.

Hipoteza 5: Zanimanje za tečaje slovenskega jezika v ljudskih univerzah in izobraževalnih centrih narašča.

Hipoteza 6: Večina ljudskih univerz in izobraževalnih centrov ne organizira izobraževanj o slovenski kulturi.

Hipoteza 7: V večini, v analizo zajetih ustanov, ni velikega zanimanja za izobraževanja o slovenski kulturi.

Hipoteza 8: V izobraževalnih programih v večini ustanov prevladuje starostna skupina 30–40 let.

Hipoteza 9: Pomanjkanje denarja, motivacije in želja so največje ovire, da se tujci v večji meri ne izobražujejo.

Hipoteza 10: Tujci so premalo vključeni v okolje, v katerem živijo.

6.3 Omejitve pri obravnavanju problema

Predpostavljamo, da bodo s pomočjo anketnega vprašalnika pridobljeni podatki potrdili našete hipoteze. Predpostavljamo tudi, da so podatki verodostojni in so anketiranci odgovarjali iskreno.

Dopuščali smo možnost, da se nekatere ustanove ne bodo odzvale na našo prošnjo k reševanju ankete in v tem primeru pričakovali omejitve pri zbiranju podatkov. Žal se je to tudi zgodilo in kljub večkratnemu pozivu k reševanju ankete, se je k povabilu od več kot 60 poslanih anket na različna tuja društva, ljudske univerze in izobraževalne centre po Sloveniji odzvalo 28 ustanov. Od tega 13 tujih društev, 12 ljudskih univerz in 3 izobraževalni centri. Tako je analiza narejena le na vzorcu zbranih podatkov.

7 REZULTATI RAZISKAVE IN REZULTATI ANALIZE HIPOTEZ

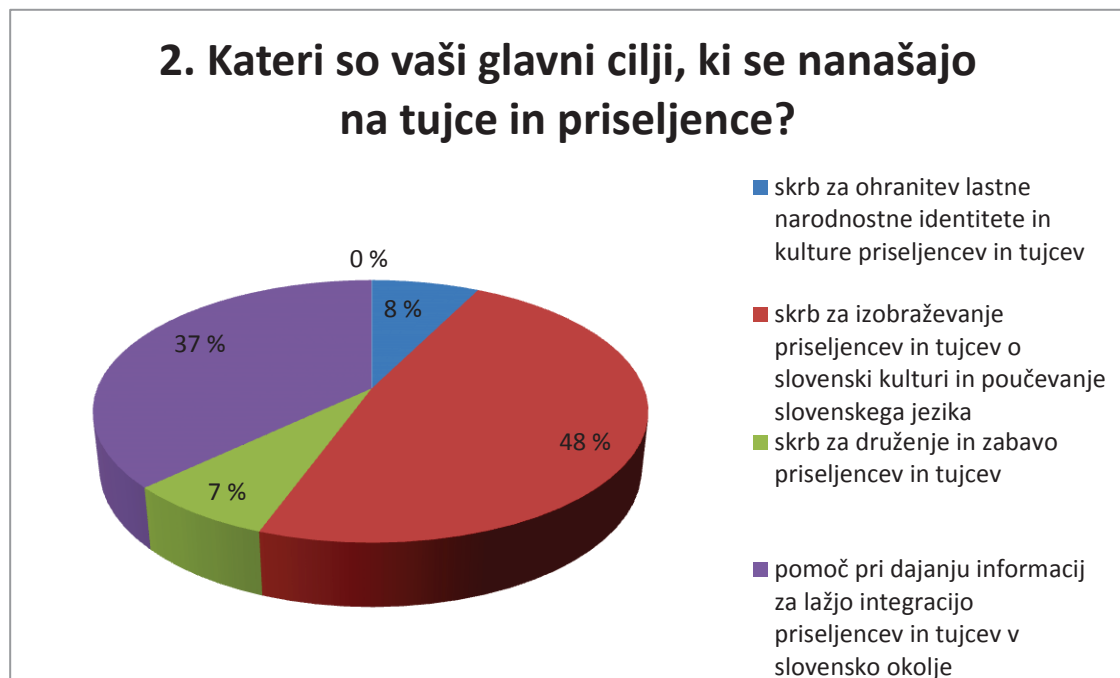
Rezultati raziskave in odgovori anketirancev so predstavljeni v grafih in opisno. V raziskavo so bile vključene ljudske univerze, izobraževalni centri in društva, tako so tudi rezultati raziskave razdeljeni v treh sklopih. Najprej so predstavljeni rezultati ankete ljudskih univerz in izobraževalnih centrov, sledijo rezultati ankete tujih društev, na koncu pa so predstavljeni tudi rezultati analize postavljenih hipotez. Ljudske univerze in izobraževalni zavodi, ki so sodelovali pri reševanju ankete:

- Ljudska univerza Tržič,
- AZ Ljudska univerza Velenje,
- Zasavska ljudska univerza,
- Ljudska univerza Trbovlje
- Ljudska univerza Ravne na Koroškem,
- Ljudska univerza Radovljica,
- Ljudska univerza Slovenska Bistrica,
- Ljudska univerza Ajdovščina,
- Ljudska univerza Ormož,
- Ljudska univerza Lendava,
- Ljudska univerza Koper,
- Ljudska univerza Celje,
- Ljudska univerza Postojna,
- Interes, d. o. o.,
- Razvojno izobraževalni center Novo Mesto,
- Center za dopisno izobraževanje Univerzum.

Društva, ki so sodelovala pri reševanju ankete:

- Društvo Afriški center,
- Bošnjaška kulturna zveza Slovenije,
- Društvo slovensko-grškega prijateljstva Hermes,
- Hrvatsko društvo Ljubljana,
- Društvo Odnos,
- Makedonsko kulturno društvo Maribor,
- Hrvatsko kulturno društvo Pomurje Lendava,
- Romsko informacijski center Anglunipe,
- SKPD Društvo Sveti Sava Kranj,
- Kulturno makedonsko društvo Pella,
- Društvo slovensko-danskega prijateljstva,
- Društvo Črnogorcev in prijateljev Črne Gore Montenegro Ljubljana,
- Srpsko kulturno društvo Maribor.

7.1 Rezultati ljudskih univerz in izobraževalnih centrov

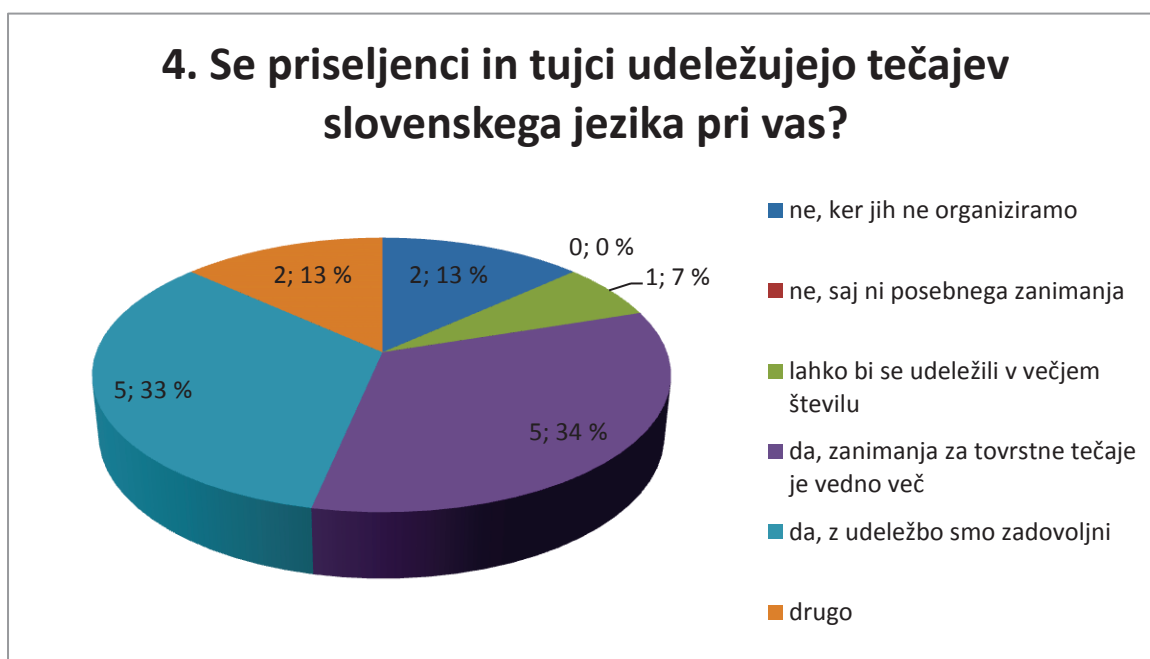
Slika 1: Glavni cilji ljudskih univerz in izobraževalnih centrov, ki se nanašajo na tujce in priseljence

Glavni cilj večine ustanov je predvsem skrb za izobraževanje priseljencev in tujcev o slovenski kulturi in poučevanje slovenskega jezika (48 %). Sledi pomoč pri dajanju informacij za lažjo integracijo priseljencev in tujcev v slovensko okolje (37 %). Le 8 % jih skrbi za ohranitev lastne narodnostne identitete in kulture tujcev in priseljencev in 7 % za druženje in zabavo tujcev in priseljencev.

Slika 2: Organiziranje tečajev slovenskega jezika v ljudskih univerzah in izobraževalnih centrih

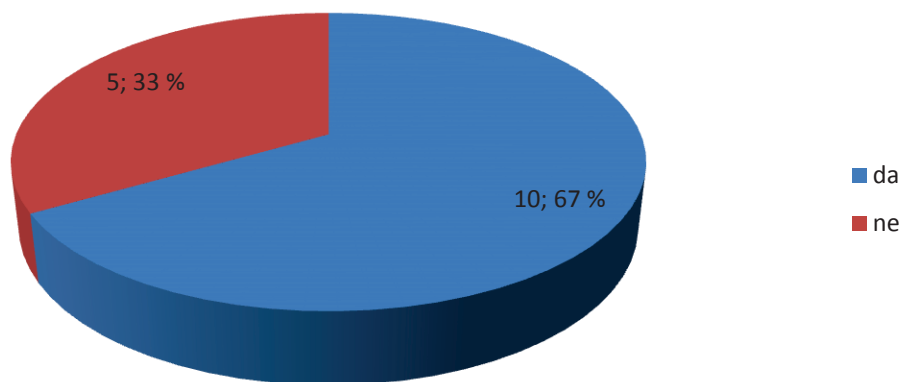
Kar 80 % ustanov, vključenih v raziskavo, organizira tečaje slovenskega jezika.

Slika 3: Udeležba tečajev slovenskega jezika v ljudskih univerzah in izobraževalnih centrih

Iz grafa 3 je razvidno, da je zanimanja za tečaje slovenskega jezika vedno več, saj je ta odgovor dobil največ glasov. Ustanove so z udeležbo kar zadovoljne (33 %). 13 % jih je odgovorilo, da ne organizirajo tečajev slovenskega jezika, isto število odstotkov je dobil odgovor drugo, a ni pojasnila. 7 % pa jih je mnenja, da bi bila udeležba lahko večja.

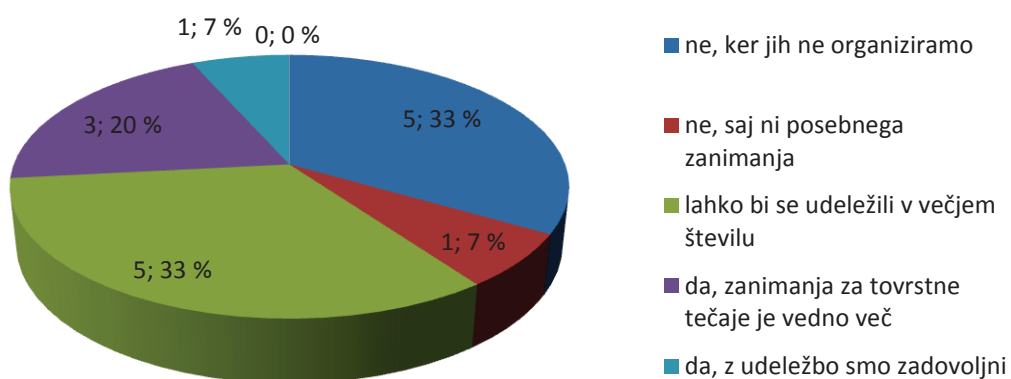
5. Ali organizirate izobraževanja o slovenski kulturi?

Slika 4: Organizacija izobraževanj o slovenski kulturi v ljudskih univerzah in izobraževalnih centrih

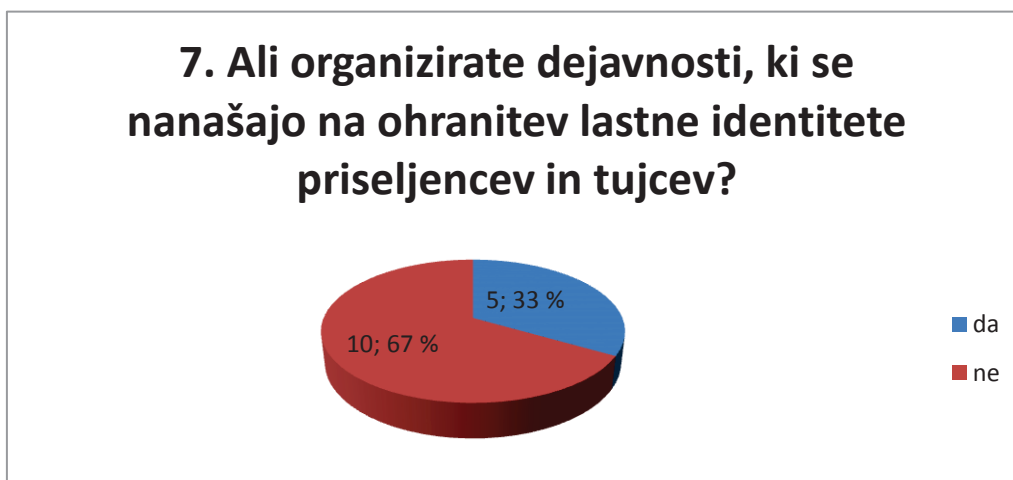
V desetih ustanovah, ki so sodelovale v anketi, izvajajo izobraževanja o slovenski kulturi, v petih pa ne.

6. Se priseljenci in tujci udeležujejo vaših izobraževanj o slovenski kulturi?

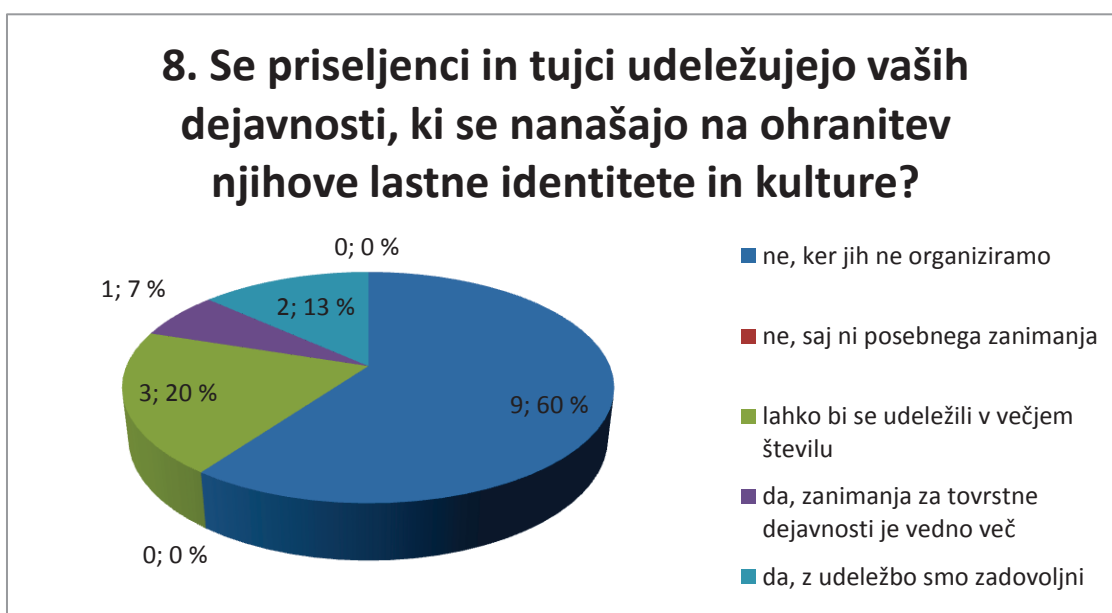
Slika 5: Udeležba priseljencev in tujcev v izobraževanjih o slovenski kulturi v ljudskih univerzah in izobraževalnih centrih

Šest anketiranih ustanov je odgovorilo, da izobraževanj ne organizirajo, 5 ustanov pravi, da bi se udeleženci lahko udeležili v večjem številu. V enem društvu so z udeležbo zadovoljni, 20 % vprašanih, kar so le 3 ustanove, pa pravi, da je zanimanja za tovrstne tečaje vedno več.

Slika 6: Organiziranje dejavnosti za ohranitev lastne identitete priseljencev in tujcev v ljudskih univerzah in izobraževalnih centrih

Večina, kar 67 %, jih ne organizira dejavnosti, ki se nanašajo na ohranitev lastne identitete priseljencev in tujcev.

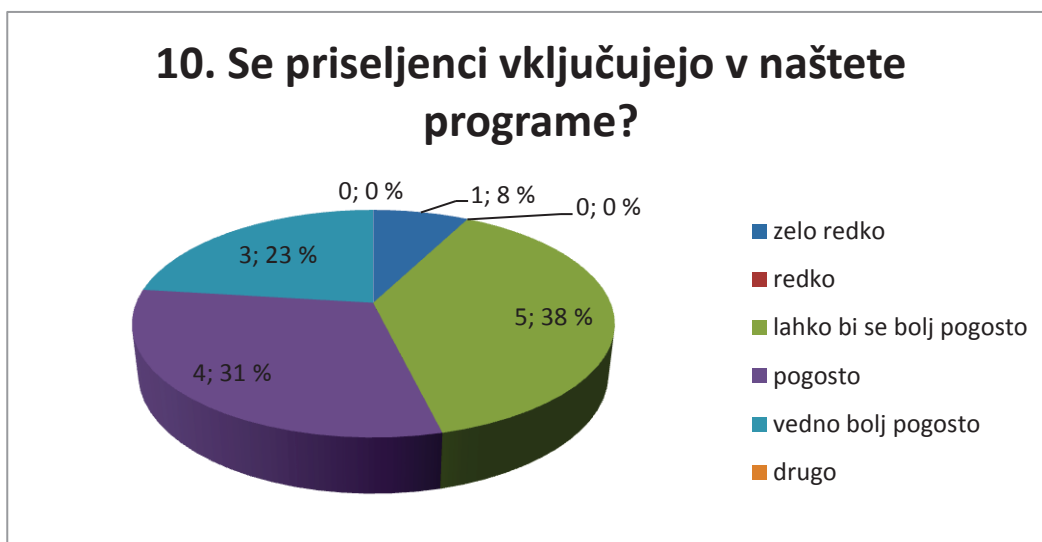

Slika 7: Udeležba dejavnosti za ohranitev lastne identitete in kulture v ljudskih univerzah in izobraževalnih centrih

60 % ustanov pravi, da tečajev ne organizira, 20 % jih meni, da bi bila udeležba lahko večja. 13 % jih je z udeležbo zadovoljnih in le 7 % je odgovorilo, da je zanimanja za tovrstne dejavnosti vedno več.

9. Katera izobraževanja, tečaji, programi, delavnice, dejavnosti za priseljence in tujce potekajo v vaši ustanovi? Naštejte jih in jih na kratko opišite.

Tečaje slovenskega jezika izvajajo v ljudskih univerzah Tržič, Velenje, Trbovlje, Zasavje, Ravne na Koroškem, Ajdovščina, Ormož, Lendava, Koper, Celje in Postojna. V ljudski univerzi Velenje imajo tudi program »Most do izobrazbe«, v katerem poteka usposabljanje za življenjsko uspešnost, osnovno šolo za odrasle, učno pomoč, ki je med drugim namenjena tudi priseljencem, program za integracijo Albanke »Albanke, te zmoremo«, program s slovensko kulturo, običaji in prazniki »Naj Slovenija postane dom«. Organizirajo tudi tedne vseživljenjskega izobraževanja z delavnicami »Spoznajmo Slovenijo« in opravljajo izpite iz slovenščine na osnovni ravni. V ljudski univerzi Radovljica organizirajo Grundvig učna partnerstva, Grundvig delavnice, izobraževanja za pridobitev poklica in osnovno šolo za odrasle. Ljudska univerza Slovenska Bistrica organizira program »Jezik in kultura za pokušino«, ki je sklop različnih programov, ki temeljijo na spoznavanju tujih jezikov in kulture, »Slovenska Bistrica, moj drugi dom« pa je program, namenjen priseljencem za lažje vživljanje v lokalno okolje. V ljudski univerzi Ajdovščina poleg 60-urnega tečaja slovenskega jezika organizirajo 50-urni tečaj »Živim v Vipavski dolini« in 50-urni tečaj »Govorim slovensko«, opravljajo pa tudi priprave na izpit iz slovenskega jezika za tujce. V Ljudski univerzi Lendava pa poleg tečajev slovenskega jezika organizirajo programe spoznavanja slovenskega jezika in slovenske kulture. Ljudska univerza Koper pa poleg slovenščine za tujce organizira tudi tečaj za albansko govoreče. V Centru za dopisno izobraževanje Univerzum organizirajo programe neformalnega izobraževanja, ki so dostopni vsem skupinam ljudi, in usposabljanja za vseživljenjsko uspešnost. Ljudska univerza Celje poleg tečajev slovenskega jezika organizira predstavitev kultur posameznih dežel, predstavitev kulinarike posameznih dežel in programe vseživljenjskega učenja. Tudi v Postojni poleg tečaja slovenščine za tujce organizirajo vrsto programov za tujce. »Udomačimo slovenščino« je brezplačen program, ki zajema spoznavanje slovenskega jezika in osnovnega komuniciranja v slovenskem jeziku, »Meje jezika so meje sveta« je prav tako brezplačen program in je bolj kreativno in umetniško naravnano, saj se zbliževanja s slovenščino loteva preko spoznavanja slovenske kulture, zlasti poezije, eden izmed brezplačnih programov je tudi »UŽU – BIPS«, ki je namenjen manj izobraženim staršem, ki imajo otroka v prvem triletju devetletke in mu želijo pomagati pri šolskem delu, pa ne vedo, kako. Običajno so udeleženci v tem tečaju priseljenci, ki jim slabo znanje slovenščine pomeni dodatno oviro pri njihovi vlogi pomagati otroku pri učenju. Nudijo tudi brezplačno učno pomoč, ki se izvaja s pomočjo prostovoljcev, enodnevno predpripravo na izpit slovenskega jezika za tujce in brezplačno uporabo gradiva za samostojno učenje v Središču za samostojno učenje.

Slika 8: Vključevanje v našete programe za tujce in priseljence v ljudskih univerzah in izobraževalnih centrih

Največ glasov, 38 %, je dobil odgovor, da bi se lahko v našete programe tujci vključevali bolj pogosto, sledi odgovor pogosto, z 31 % glasov. 23 % pa jih pravi, da se tujci in priseljenci v našete programe vključujejo vse bolj pogosto. Na zadnjem mestu je odgovor zelo redko, z 8 % glasov anketirancev.

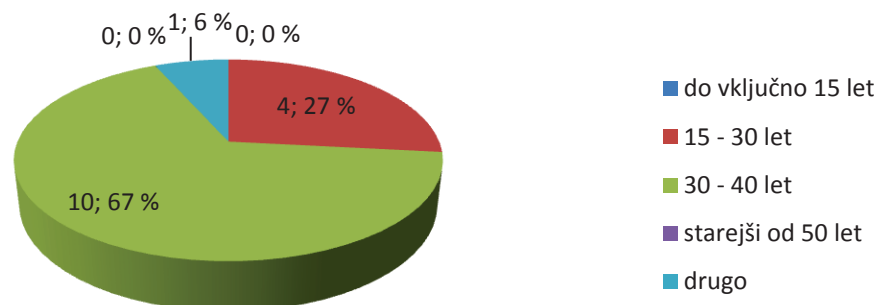
11. Kateri trije od naštetih izobraževanj, tečajev, programov, delavnic, dejavnosti so najbolj obiskani? Naštete.

Najbolj pogost odgovor je bil, da se tujci in priseljenci najbolj pogosto vključujejo v tečaje slovenskega jezika, omenjena sta bila tudi program UŽU – BIPS in program za pridobitev poklica.

12. Ali imate na voljo brezplačna izobraževanja, tečaje, dejavnosti za tujce in priseljence? Razložite, zakaj ne, če jih imate, pa jih naštetje.

Odgovori so bili enotni: vsi naštetje programi v vseh ustanovah so brezplačni, saj so financirani s strani Ministrstva za izobraževanje, kulturo in šport ter Evropskih socialnih skladov.

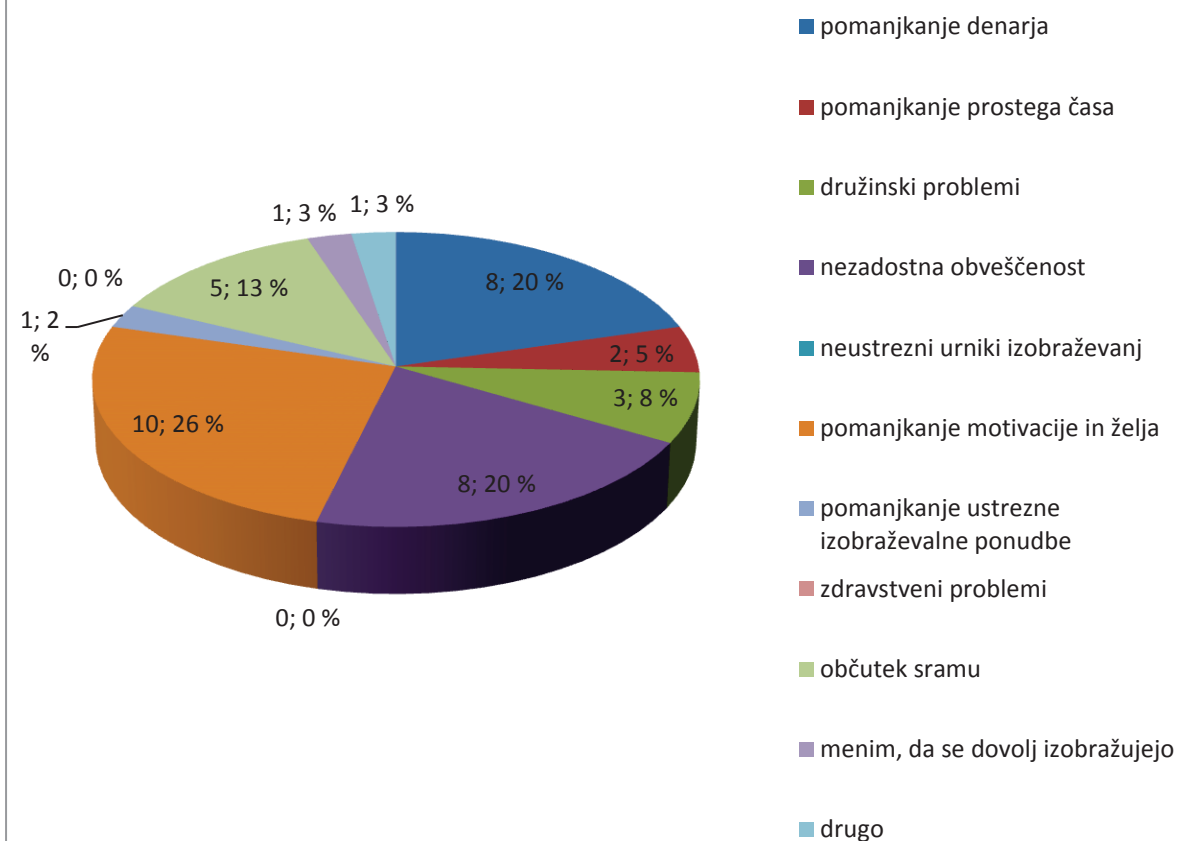
13. Katera starostna skupina prevladuje v vaših izobraževalnih tečajih, programih, dejavnostih za priseljence in tujce?

Slika 9: Prevladujoča starostna skupina v programih za tujce in priseljence v ljudskih univerzah in izobraževalnih centrih

67 % udeležencev v izobraževalnih tečajih, programih in dejavnostih za tujce in priseljence je starih med 30 in 40 let, sledi starostna skupina 15 do 30 let (27 %) in 6 % drugo, za kar ne moremo sklepati, kaj to pomeni, saj anketiranci niso pojasnili. Lahko le sklepamo, da morda pomeni, da so udeleženci vseh starosti.

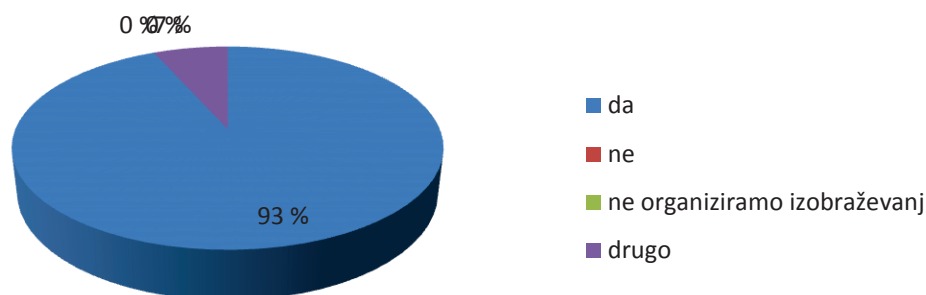
14. Kaj menite, zakaj se priseljenci in tujci ne izobražujejo v večji meri?

Slika 10: Razlog za slabo udeležbo na izobraževanjih tujcev in priseljencev

Pri tem vprašanju je bilo anketirancem na voljo več odgovorov. 26 % anketirancev je mnenja, da je pomanjkanje motivacije in želja največji razlog, da se tujci in priseljenci ne izobražujejo v večjem številu. 20 % jih meni, da je kriva nezadostna obveščenost, prav tako jih 20 % meni, da je eden izmed razlogov neustrezen urnik izobraževanj. S 13 % glasov sledi odgovor občutek sramu, 5 % jih pripisuje krivdo pomanjkanju prostega časa, le 3 % jih meni, da je tudi pomanjkanje ustrezne izobraževalne ponudbe ena izmed ovir, prav tako so 3 % mnenja, da se tujci in priseljenci izobražujejo dovolj. 2 % je dobil odgovor drugo.

15. Menite, da priseljencem in tujcem vaša izobraževanja pomagajo pri vključevanju v slovensko družbo?

Slika 11: Pomoč izobraževanj ljudskih univerz in izobraževalnih centrov pri vključevanju tujcev in priseljencev v slovensko družbo

Večina ustanov, vključenih v raziskavo, je s kar 93 % mnenja, da so njihova izobraževanja tujcem v pomoč pri vključevanju v slovensko družbo.

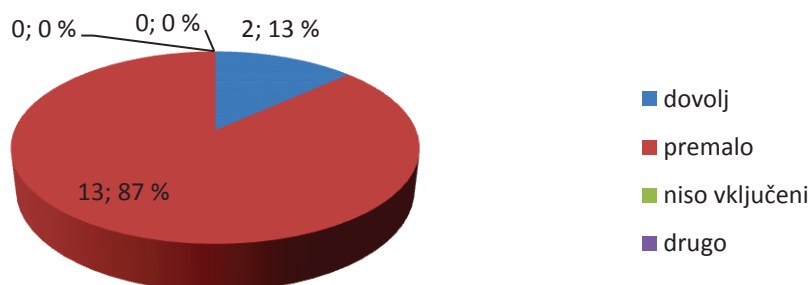
16. Ali sodelujete z drugimi ustanovami z namenom pomagati tujcem in priseljencem pri izobraževanju in vključevanju v slovensko družbo? Naštete, s katerimi.

Večina anketiranih je odgovorila, da sodelujejo z zavodi za zaposlovanje. Nekaj jih sodeluje tudi z upravnimi enotami, centri za socialno delo, šolami in s pooblaščenimi izvajalci tečajev slovenščine. Tri ljudske ustanove so odgovorile, da za enkrat ne sodelujejo z nikomer.

17. Menite, da bi tujci in priseljenci potrebovali še dodatna izobraževanja in znanja za vključevanje v slovensko družbo? Na kratko razložite.

Vsi anketirani, razen enega, so mnenja, da bi tujci potrebovali dodatna izobraževanja in znanja za vključevanje v slovensko družbo. Nekateri so izpostavili, da predvsem ženske potrebujejo dodatna znanja in izobraževanja. Večina ni razložila svojega mnenja, nekateri pa so poudarili, da bi tujci in priseljenci potrebovali povečan obseg ur tečajev slovenskega jezika, izobraževanja o pridobivanju državljanstva, o socialnih pravicah, o izobraževanju v Sloveniji, delavnice o začetni integraciji priseljencev, znanje o formalni ureditvi države Slovenije in ozaveščanje tujcev o pomenu znanja slovenščine za njihov osebni in poklicni razvoj.

18. Imate občutek, da so tujci in priseljenci dovolj vključeni v okolje, v katerem živijo?

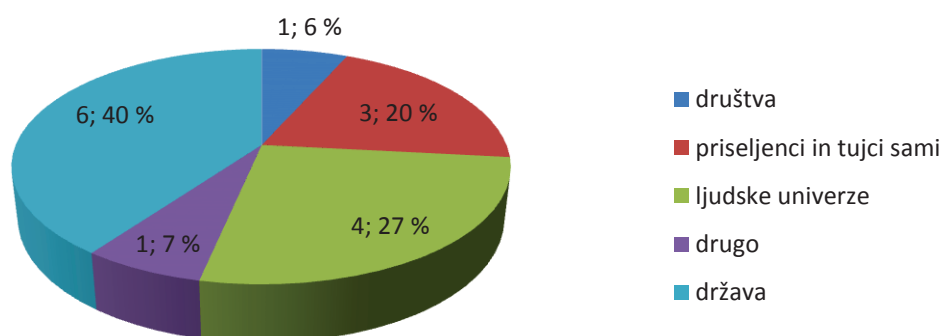
Slika 12: Vključenost tujcev in priseljencev v okolje, v katerem živijo

Tudi pri tem vprašanju je večina anketirancev (87 %) mnenja, da so tujci in priseljenci premalo vključeni v okolje, v katerem živijo, 13 % pa jih je ravno nasprotnega mnenja, in sicer menijo, da so dovolj vključeni.

19. Katere informacije in kakšno pomoč tujci in priseljenci največkrat potrebujejo, ko se obračajo na vašo ljudsko univerzo?

Našteto je bilo naslednje: informacije o tečajih slovenskega jezika, o pridobitvi državljanstva, pomoč pri priznavanju pridobljenih znanj, svetovanje glede izobraževanja, informacije o opravljanju izpita slovenskega jezika, informacije o pravnem položaju in pravicah priseljencev, informacije o pridobitvi vizuma za bivanje v Republiki Sloveniji.

20. Kdo, po vašem mnenju, lahko največ prispeva k medkulturni in jezikovni skrbi za tujce in priseljence?

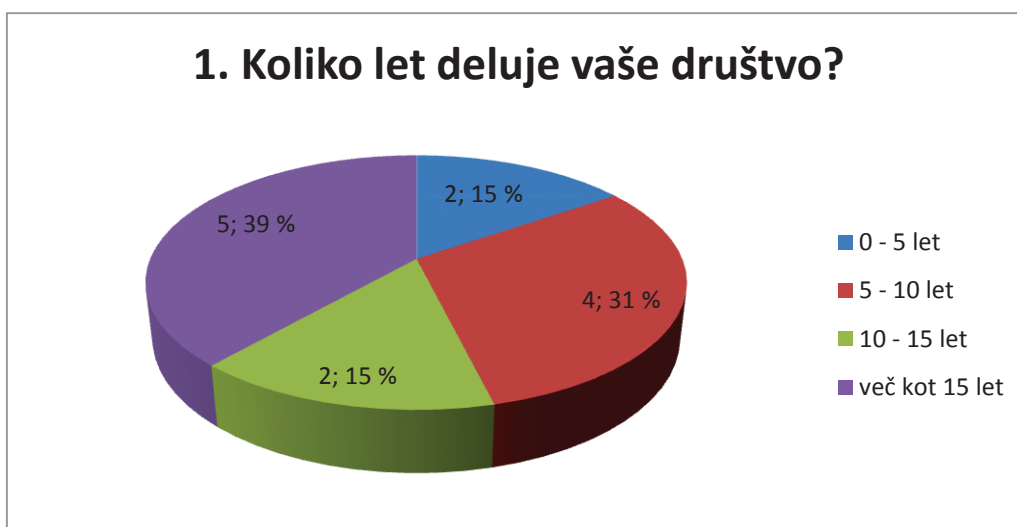
Slika 13: Prispevanje k medkulturni in jezikovni skrbi tujcev in priseljencev

Večina, kar 40 % anketirancev, je mnenja, da je država tista, ki lahko največ prispeva k medkulturni in jezikovni skrbi tujcev in priseljencev. 27 % jih meni, da so ravno ljudske univerze tiste, ki lahko največ storijo na tem področju, sledi odgovor tujci in priseljenci sami (20 %), le 6 % jih meni, da so društva tista, ki lahko največ prispevajo, 7 % pa jih je izbralo odgovor drugo in je tudi pojasnjeno, da le vsi naštetih skupaj v sodelovanju lahko izboljšajo medkulturno in jezikovno skrb tujcev in priseljencev.

21. Vaše pripombe, predlogi, mnenja za izboljšanje medkulturnega in jezikovnega izobraževanja tujcev in priseljencev v Sloveniji.

Pri tem vprašanju odprtega tipa so bili naštetih naslednji predlogi: večje vključevanje države in občin k omogočanju pogojev za delo društev, ki bi skrbela za medkulturni dialog, večja ponudba izobraževalnih programov, prizadevanje tujcev za bolj pogosto vključevanje v programe slovenskega jezika in slovenske kulture, povečanje obsega brezplačnega izobraževanja za tujce, lažji dostop izobraževalnih ustanov na razpise, regijsko pravično razdeljena državna sredstva, namenjena izobraževanju tujcev, ki bi bistveno pripomogla k izboljšanju položaja priseljencev tudi v manjših krajih po Sloveniji.

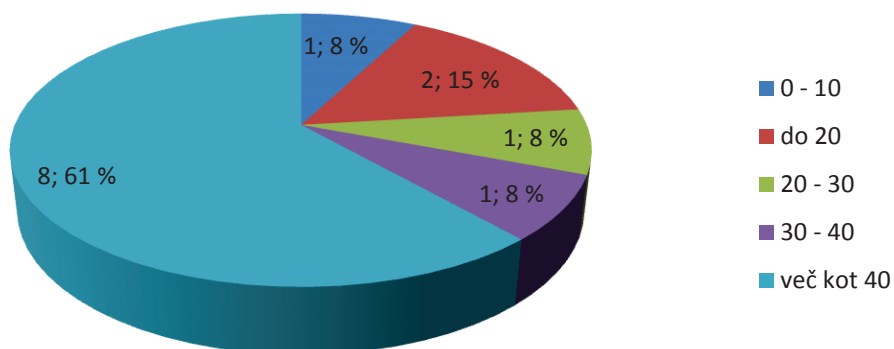
7.2 Rezultati raziskave tujih društev

Slika 14: Delovanje društev

Več kot 15 let deluje 39 % v raziskavo vključenih društev, 31 % jih deluje od 5 do 10 let, 15 % 10 do 15 let, prav tako jih 15 % deluje do 5 let.

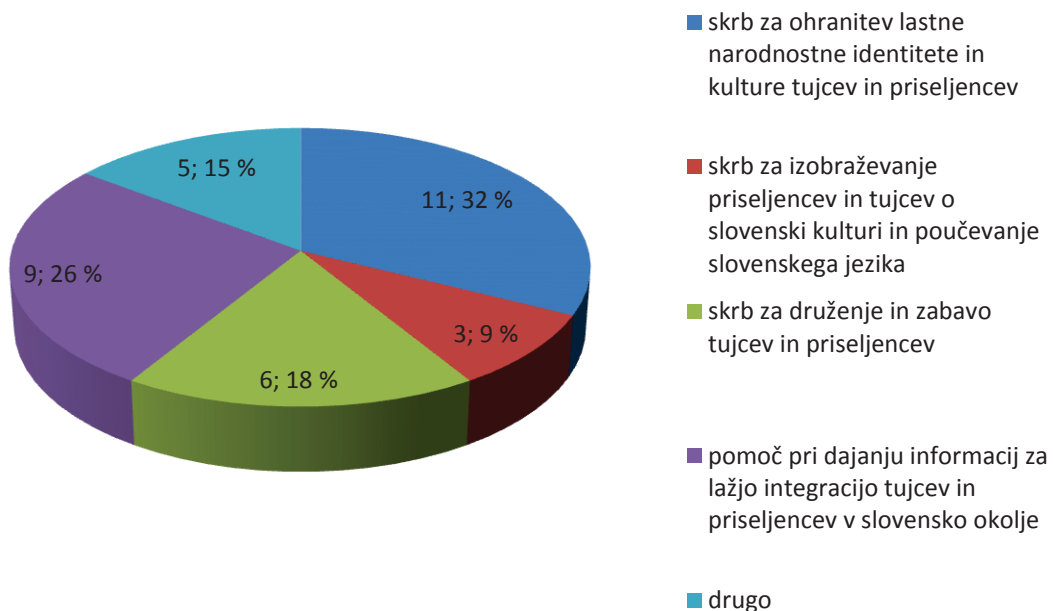
2. Koliko članov šteje vaše društvo?

Slika 15: Število članov društev

Večina društev, kar 61 %, jih ima več kot 40 članov. Sledita dve društvi, ki štejeta do 20 članov, eno društvo šteje 30 do 40 članov, eno 20 do 30 članov in eno le do 10 članov.

3. Kateri so glavni cilji društva?

Slika 16: Glavni cilji društev

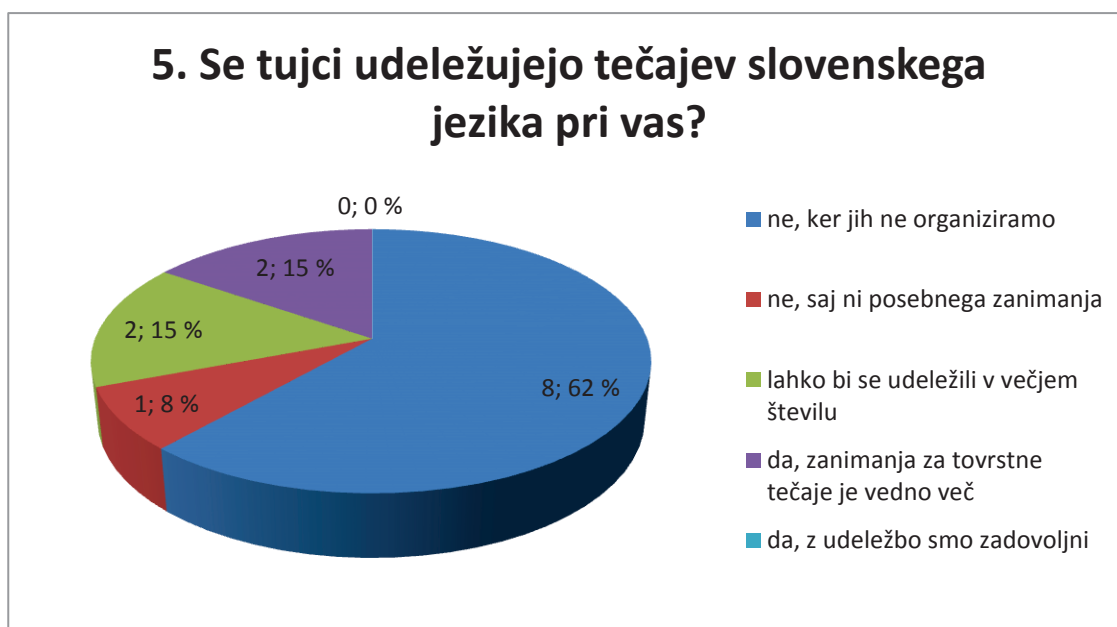
Skrb za ohranitev lastne narodnostne identitete in kulture tujcev in priseljencev je prevladujoč odgovor vprašanih, sledi pomoč pri dajanju informacij za lažjo integracijo tujcev in

priseljencev v slovensko okolje, nato skrb za druženje in zabavo tujcev in priseljencev. Le tri društva so kot enega izmed ciljev izbrala tudi skrb za izobraževanje priseljencev in tujcev o slovenski kulturi in poučevanje slovenskega jezika. 15 % pa jih je izbralo tudi odgovor drugo in pojasnilo, da je njihova glavna skrb povezovanje kulturnih društev v Sloveniji, socialno vključevanje in psihosocialna podpora ter ohranitev tradicije kulture in jezika priseljencev.

Slika 17: Organiziranje tečajev slovenskega jezika v tujih društvih

Le 31 % oziroma 4 tuja društva, ki so sodelovala v raziskavi, organizirajo tečaje slovenskega jezika.

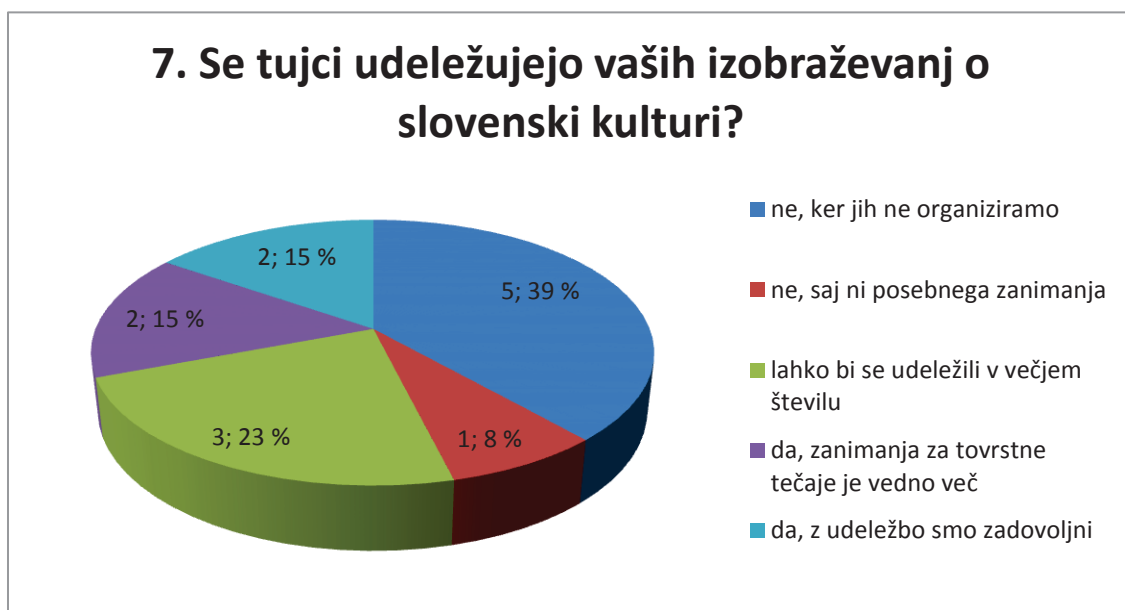
Slika 18: Udeležba tečajev tujega jezika v tujih društvih

Prevladujoč odgovor je ne, ker jih ne organizirajo. Dve društvi sta odgovorili, da je zanimanja za tovrstne tečaje vedno več, dve pa, da bi bila udeležba lahko večja. Eno društvo tečajev ne organizira, saj pravi, da ni posebnega zanimanja.

Slika 19: Organiziranje izobraževanj o slovenski kulturi v tujih društvih

Dobra polovica, 54 %, jih prireja izobraževanja o slovenski kulturi.

Slika 20: Udeležba izobraževanj o slovenski kulturi v tujih društvih

40 % anketirancev izobraževanj o slovenski kulturi ne organizira. Tri društva pravijo, da bi bila udeležba lahko večja, v dveh društvih so z udeležbo zadovoljni, v ostalih dveh pa celo pravijo, da je zanimanja za tovrstna izobraževanja vedno več.

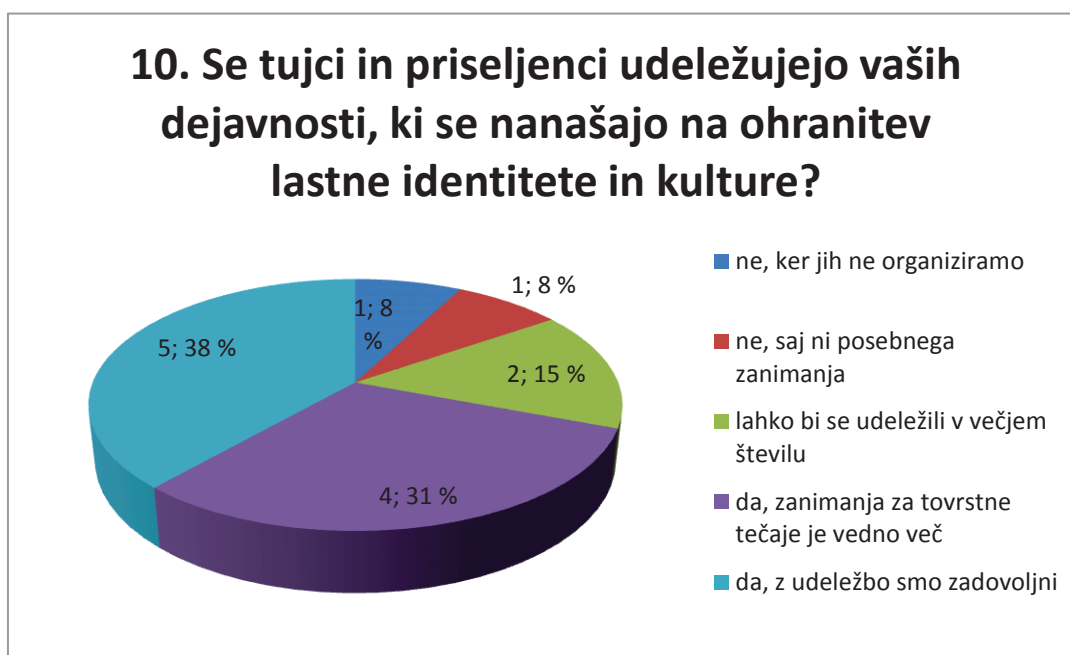
8. Ali organizirate dejavnosti, ki se nanašajo na ohranitev lastne identitete in kulture tujcev?

Slika 21: Organiziranje dejavnosti v tujih društvih za ohranitev lastne kulture in identitete tujcev

Vsa društva, zajeta v raziskavo, so na vprašanje o organizaciji dejavnosti za ohranitev lastne identitete in kulture tujcev odgovorila pritrdilno.

10. Se tujci in priseljenci udeležujejo vaših dejavnosti, ki se nanašajo na ohranitev lastne identitete in kulture?

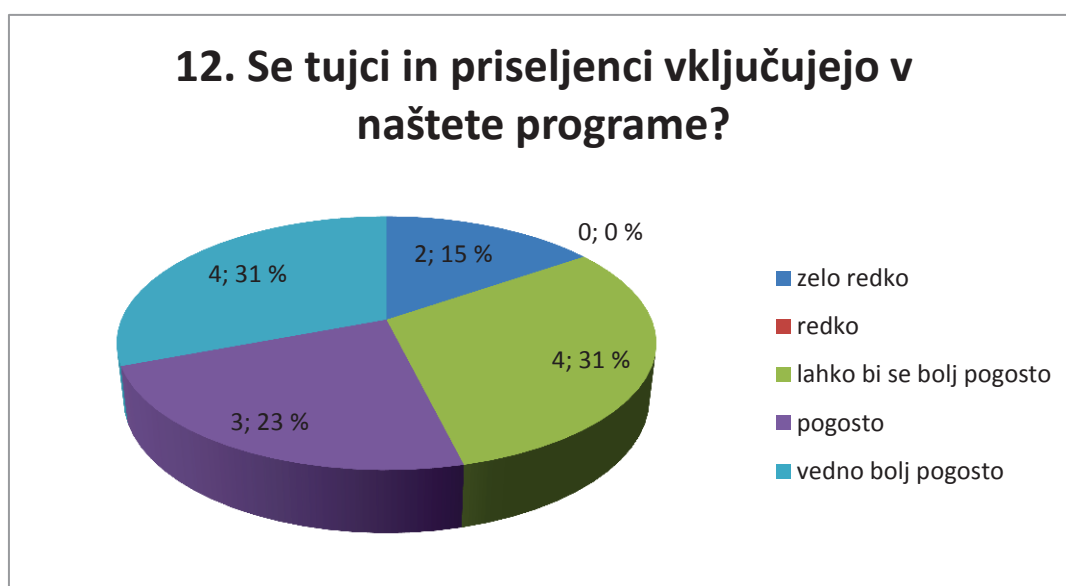

Slika 22: Udeležba v dejavnostih za ohranitev lastne identitete in kulture tujcev v tujih društvih

38 % anketiranih je z udeležbo zadovoljnih, 31 % jih celo poudari, da je zanimanja za tovrstne tečaje vedno več. Le v dveh društvih si želijo večje udeležbe, v ostalih dveh teh dejavnosti ne organizirajo.

11. Katera izobraževanja, tečaji, programi, delavnice, dejavnosti za tujce potekajo v vašem društvu?

Naštete so bile naslednje dejavnosti: globalno učenje, afro gledališče, nogomet, ples, izobraževalne delavnice, medijski projekti, kulturni dogodki, predavanja o kulinariki, delavnice oblikovanja spletnih strani, javnega komuniciranja, javnega nastopanja, oblikovanje in pisanje kulturnih projektov, filmske delavnice, foto delavnice, oblikovalske delavnice, delavnice predavanj o grški kulturi in Grčiji, folklorni plesi, računalništvo, učenje hrvaškega jezika, učenje bosanskega jezika, info kotiček za starše otrok državljanov tretjih držav (svetovanje, pogovor, psihosocialna podpora, druženje), likovne delavnice, etno razstave, učenje romskega jezika in romske kulture.

Slika 23: Obisk programov v tujih društvih

Štiri društva menijo, da bi se tujci lahko bolj pogosto vključevali v njihove programe, po drugi strani pa so druga štiri društva z obiskom zadovoljna, saj tujci njihove programe obiskujejo vse bolj pogosto, v treh društvih je obisk pogost in v dveh zelo redek.

13. Kateri trije od naštetih izobraževanj, tečajev, programov, delavnic, dejavnosti so najbolj obiskani?

V društvu Afriški center sta najbolj obiskani afro gledališče in nogomet, v bošnjaški kulturni zvezi Slovenije filmske delavnice in pisanje projektov, pričakujejo visok obisk v šoli bosanskega jezika, v Društvu slovensko-grškega prijateljstva so najbolj obiskani folklorni plesi, predavanja o kulinariki in družabni dogodki, v Hrvatskem društvu Ljubljana delavnica računalništva, v društvu Odnos priseljence in tujce zanimajo predvsem različne pravice in dolžnosti, urejanje statusov oziroma dokumentov za bivanje, delo, zaposlovanje, socialno in zdravstveno zavarovanje in tudi psihosocialna podpora, v Makedonskem kulturnem društvu

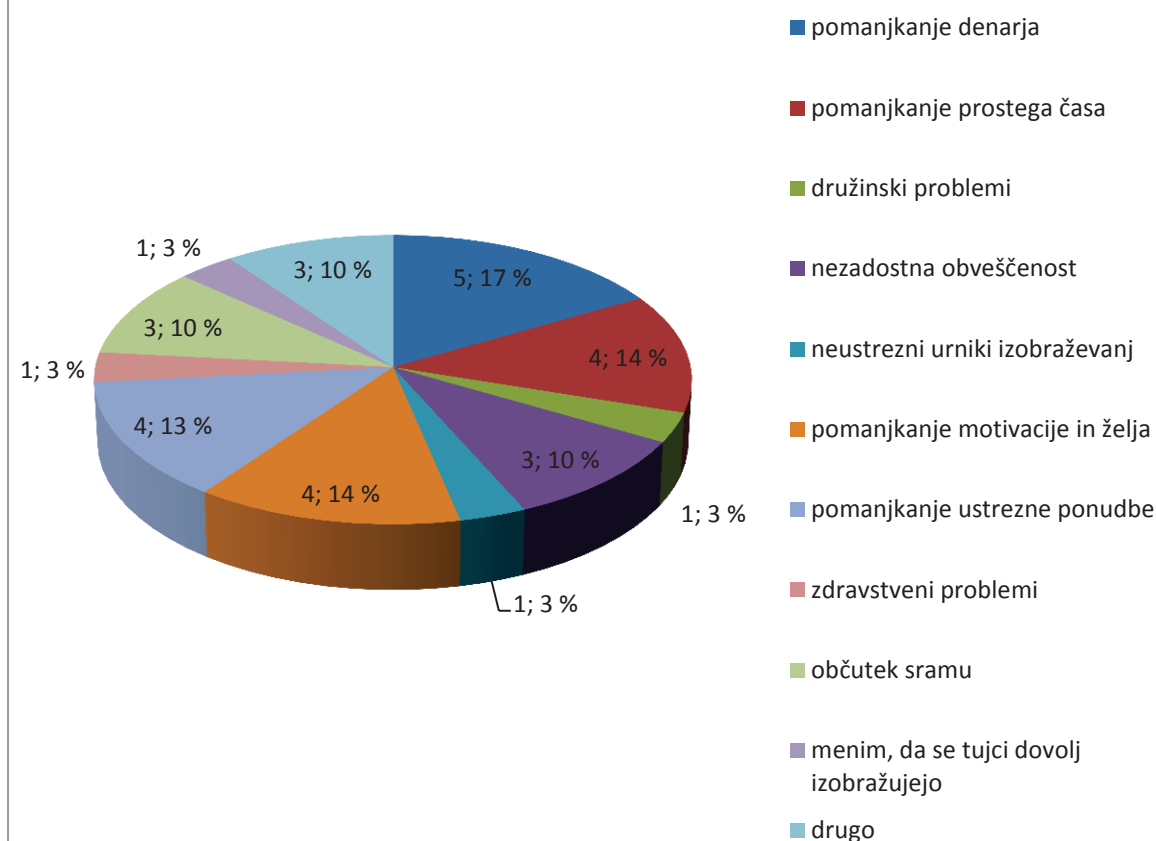
Maribor je visok obisk v vseh treh delavnicah, ki jih izvajajo: folklorja, etno razstave in likovne delavnice, v hrvaškem kulturnem društvu Pomurje Lendava pa pravijo, da nimajo programov za tujce, saj so njihovi člani večinoma slovenski državljani tujega rodu, v romskem informacijskem centru Anglunipe pa so najbolj obiskane delavnice druženja z izmenjavo kulture, glasbene in plesne delavnice.

Slika 24: Starostna skupina udeležencev v programih v tujih društvih

V petih društvih, zajetih v raziskavo, prevladuje starostna skupina udeležencev od 15 do 30 let, v štirih so udeleženci stari od 40 do 50 let, v treh večina udeležencev šteje med 30 in 40 let, v enem društvu pa prevladujejo udeleženci, starejši od 50 let.

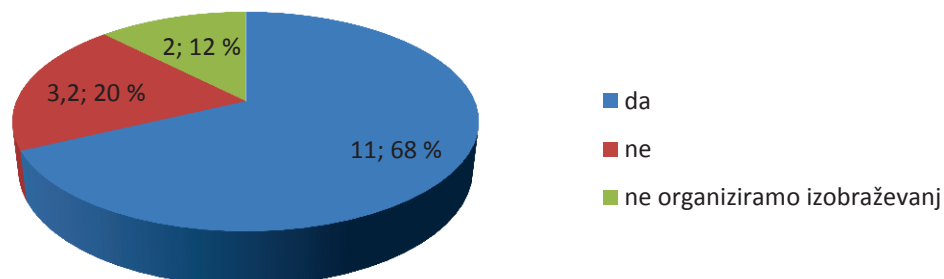
15. Kaj menite, zakaj se tujci in priseljenci ne izobražujejo v večjem številu?

Slika 25: Razlog za slabo udeležbo na izobraževanjih tujcev in priseljencev

Vsi dani razlogi so bili naštetih vsaj enkrat, najbolj pogosto naštet razlog je pomanjkanje denarja, sledijo pomanjkanje prostega časa, motivacije in želja ter ustrezne izobraževalne ponudbe. Tri društva menijo, da je eden izmed razlogov nezadostna obveščenost, prav tako so tri društva mnenja, da je tudi občutek sramu tisti, ki tujce zavira pri izobraževanju. Zdravstveni in družinski problemi so bili naštetih s strani enega društva. Eno društvo pa je mnenja, da se tujci in priseljenci izobražujejo dovolj. Tri glasove je dobil tudi odgovor drugo, s pojasnili, da je ovira pogosto nezavedanje pomembnosti vseživljenjskega učenja in splet različnih dejavnikov, kot so izoliranost, marginaliziranost, pomanjkanje spodbud ...

16. Menite, da jim vaša izobraževanja pomagajo pri vključevanju v slovensko okolje?

Slika 26: Vloga izobraževalnih programov v tujih društvih pri vključevanju tujcev in priseljencev v slovensko okolje

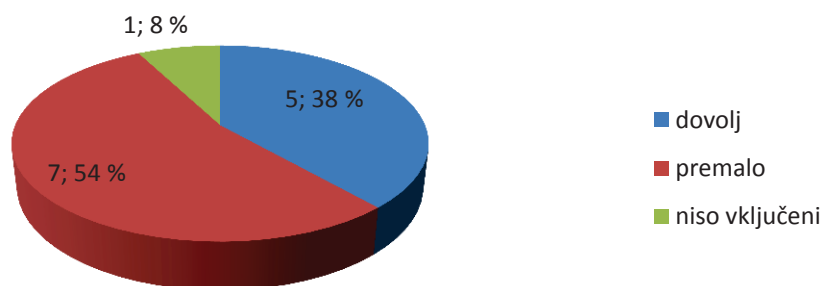
Večina, kar enajst društev, tj. 68 %, vključenih v raziskavo, je mnenja, da so njihova izobraževanja tujcem v pomoč pri vključevanju v slovensko okolje, 20 % pa jih meni, da njihova izobraževanja tujcem niso v pomoč. Tri društva izobraževanj ne organizirajo.

17. Menite, da bi tujci potrebovali še dodatna izobraževanja in znanja za vključevanje v slovensko družbo? Na kratko razložite.

Tri društva menijo, da tujci in priseljenci ne potrebujejo dodatnih izobraževanj za vključevanje v slovensko družbo. Pri ostalih društvih pa so bili naštetni naslednji predlogi:

dodatna izobraževanja, dodatne strokovne in poklicne šole, ki bi jim pomagale najti primerno delo, prilagojena izobraževanja in usposabljanja, tudi bolj neformalna. Anketirani menijo, da bi jih morali znati bolj motivirati, da se izobražujejo, saj pri nekaterih priseljencih ni dovolj razvita zavest o nujnosti vseživljenjskega učenja.

18. Imate občutek, da so tujci in priseljenci dovolj vključeni v slovensko okolje?

Slika 27: Vključenost tujcev in priseljencev v slovensko okolje

Dobra polovica anketiranih, 54 %, je mnenja, da so tujci in priseljenci premalo vključeni v slovensko okolje, eno društvo celo meni, da sploh niso vključeni, pet društev pa je izbralo odgovor, da so dovolj vključeni.

19. Katere informacije in kakšno pomoč tujci največkrat potrebujejo, ko se obračajo na vaše društvo?

Anketirana društva so naštela, da se tujci obračajo na njihova društva predvsem, ko potrebujejo informacije o delu, stanovanju, šolanju, tečajih slovenskega jezika, pomoč pri birokratskih zadevah, finančno pomoč, pomoč pri navezovanju stikov, integraciji v družbo, pomoč pri iskanju službe, pri urejanju raznih dokumentov, psihosocialno pomoč, pomoč pri izobraževanju in usposabljanju, pomoč pri prevajanju, svetovanje pri družinskih težavah.

20. Kdo lahko največ prispeva k medkulturni in jezikovni skrbi za tujce in priseljence?

Slika 28: Prispevanje k medkulturni in jezikovni skrbi za tujce in priseljence

Večina društev, zajetih v raziskavo, meni, da so ravno društva tista, ki lahko največ prispevajo k medkulturni in jezikovni skrbi tujcev in priseljencev. Dve društvi menita, da je država tista, ki lahko največ naredi na tem področju, dve pa, da so to tujci in priseljenci sami. Kot drugo je bilo pojasnjeno, da le v sodelovanju vseh skupaj lahko izboljšamo stanje na tem področju.

21. Vaše pripombe, predlogi, mnenja za izboljšanje medkulturnega in jezikovnega izobraževanja tujcev v Sloveniji.

Našteta so bila naslednja mnenja in predlogi za izboljšanje medkulturnega in jezikovnega izobraževanja tujcev in priseljencev v Sloveniji: več posluha za matere jezike in kulture tujcev in priseljencev, večja odprtost do dvo- in večjezičnih otrok, večja odprtost do drugih kultur, bolj iskren odnos do kulturne in jezikovne raznolikosti Slovenije, večja finančna podpora društvom, ki bi bila namenjena integraciji tujcev v slovensko družbo, dodatni izbirni predmeti v šolah, krepiti vlogo društev, razvijati sodelovanje med vsemi akterji, med javno upravo in civilno družbo, razvijati manj formalne oblike izobraževanja in vključevanja priseljencev, učenje vseh prebivalcev o migracijah, integraciji, razvijanje osebne in družbene odgovornosti, prizadevanje za enakovrednost, izenačevanje pravic in dolžnosti vseh prebivalcev, organiziranje skupnih kulturnih prireditev, večja vloga države pri ozaveščanju medkulturnosti.

7.3 Analiza hipotez

Po rezultatih raziskave smo postavljene hipoteze potrdili, delno potrdili ali ovrgli.

Hipoteza 1: Tuja društva skrbijo predvsem za druženje, zabavo in ohranitev lastne identitete in kulture tujcev in priseljencev in organizirajo tovrstne dejavnosti.

Hipotezo lahko potrdimo, saj je skrb za ohranitev lastne identitete in kulture tujcev in priseljencev kot glavni cilj navedlo kar enajst od trinajstih društev, vključenih v raziskavo. Vseh trinajst društev, zajetih v raziskavo, pa je tudi odgovorilo pritrdilno na vprašanje o organiziranju dejavnosti, ki se nanašajo na ohranitev lastne identitete in kulture tujcev in priseljencev.

Hipoteza 2: V tujih društvih je največje zanimanje za udeležbo v dejavnostih za ohranitev lastne identitete in kulture tujcev in priseljencev.

Pet društev je z udeležbo v dejavnostih za ohranitev lastne identitete in kulture tujcev in priseljencev zadovoljnih, štiri društva pravijo, da je zanimanja vedno več, le 2 društvi sta mnenja, da bi bila udeležba lahko večja, prav tako le dve društvi tovrstnih dejavnosti ne organizirata. Če pogledamo odgovore na vprašanje o udeležbi v tečajih o slovenski kulturi, vidimo, da kar šest društev tečajev ne organizira in le v dveh so z udeležbo zadovoljni, prav tako v dveh trdijo, da je zanimanja vedno več, v treh pa si želijo večje udeležbe. Tečaje slovenskega jezika pa kar devet od trinajstih društev, vključenih v raziskavo, ne izvaja. Le v dveh menijo, da je zanimanja za tečaje slovenskega jezika vedno več, prav tako pa si v dveh želijo višje udeležbe. Če strnemo vse rezultate raziskave, lahko tudi zgornjo hipotezo potrdimo.

Hipoteza 3: Večina tujih društev ne organizira izobraževanj o slovenski kulturi.

Slednje hipoteze ne moremo potrditi, torej jo bomo ovrgli. Čeprav tudi tukaj rezultati niso ravno prepričljivi, saj sedem društev organizira izobraževanja o slovenski kulturi in ostalih šest tovrstnih tečajev ne izvaja, a večina jih, po rezultatih sodeč, izobraževanja o slovenski kulturi organizira.

Hipoteza 4: Ljudske univerze in izobraževalni centri organizirajo predvsem tečaje slovenskega jezika.

Postavljeno hipotezo bomo potrdili, saj so rezultati raziskave pokazali, da večina, tj. 80 %, kar je 12 ustanov, zajetih v raziskavo, izvaja tečaje slovenskega jezika, ostalih 20 % pa ne. Izobraževanja o slovenski kulturi so si prislužila manjši odstotek glasov, 67 % ustanov jih organizira, 33 % pa ne. Dejavnosti, vezane na lastno identiteto in kulturo tujcev in priseljencev, pa so si pridobile le 33 % glasov anketiranih, saj jih le toliko izvaja omenjene dejavnosti, ostalih 67 % pa ne.

Hipoteza 5: Zanimanje za tečaje slovenskega jezika v ljudskih univerzah in izobraževalnih centrih narašča.

Pet društev od trinajstih meni, da je zanimanja za te tečaje vedno več, prav tako jih je pet z udeležbo zadovoljnih, a žal hipoteze ne moremo potrditi, saj mnenje o naraščanju zanimanja za tečaje slovenskega jezika ni prevladujoče, tako hipotezo lahko le delno potrdimo.

Hipoteza 6: Večina ljudskih univerz in izobraževalnih centrov ne organizira izobraževanj o slovenski kulturi.

Kar deset od petnajstih ustanov, zajetih v raziskavo, organizira tečaje o slovenski kulturi, ostalih pet pa jih ne organizira, tako da hipotezo lahko ovržemo.

Hipoteza 7: V večini, v analizo zajetih ustanov, ni velikega zanimanja za izobraževanja o slovenski kulturi.

V 16-ih ustanovah, zajetih v raziskavo, organizirajo izobraževanja o slovenski kulturi, v 12-ih pa ne. Od tega so le v treh ustanovah z udeležbo zadovoljni, v osmih si želijo večje udeležbe, v petih pa je zanimanja za tovrstna izobraževanja vedno več. V večini ustanov, zajetih v raziskavo, torej izvajajo izobraževanja o slovenski kulturi, a je z obiskom zadovoljna točno polovica anketiranih, tako da te hipoteze ne moremo potrditi.

Hipoteza 8: V izobraževalnih programih v večini ustanov prevladuje starostna skupina 30–40 let.

Hipotezo 8 lahko le delno potrdimo, saj v analizi rezultatov ljudskih univerz in izobraževalnih centrov res prevladuje starostna skupina 30–40 let, in sicer v kar desetih ustanovah, vključenih v raziskavo. V tujih društvih pa imamo največ udeležencev starostne skupine od 15–30 let, sledijo od 40–50 let in nato starostna skupina 30–40 let.

Hipoteza 9: Pomanjkanje denarja, motivacije in želja so največje ovire, da se tujci ne izobražujejo v večji meri.

Postavljeno hipotezo lahko potrdimo. V anketi so ravno te ovire, pomanjkanje denarja, motivacije in želja, dobile največ glasov. Kar 14 ustanov, zajetih v raziskavo, meni, da je pomanjkanje motivacije in želja ena izmed največjih ovir, da se tujci in priseljenci ne izobražujejo v večjem številu, sledi pa pomanjkanje denarja s 13 glasovi vseh anketiranih.

Hipoteza 10: Tujci so premalo vključeni v okolje, v katerem živijo.

Tudi zadnjo hipotezo lahko potrdimo, saj 20 ustanov, zajetih v raziskavo, meni, da so tujci premalo vključeni v okolje, v katerem živijo, eno mnenje je celo, da sploh niso vključeni, in 7 ustanov meni, da so dovolj vključeni.

8 SKLEP

Integracija je kompleksen in kontinuiran večstranski proces med prebivalci in priseljenci. Sodobna družba je raznolika, v njej bivajo ljudje različnih ras, nacij, kultur in religij. Če želimo biti del sodobne družbe, se moramo naučiti prilagajati in spoštovati druge in drugačne. Medkulturna in jezikovna skrb za tujce in priseljence igrata v sodobni družbi zelo pomembno vlogo. Ustvarjati je treba spodbudno okolje in pogoje za izobraževanje in vključevanje na makro (država, različne ustanove, vrtci, šole) in mikro (družinski, osebni) ravni.

V diplomskem delu je predstavljeno stanje na tem področju v Sloveniji. S pomočjo že opravljenih analiz in analize rezultatov ankete v ljudskih univerzah, izobraževalnih centrih in tujih društvih lahko v nadaljevanju povzamemo kritične ugotovitve o stanju na tem področju.

8.1 Povzetek ključnih ugotovitev diplomskega dela

V teoretičnem delu smo preverili, katere raziskave so bile že opravljene na področju medkulturne in jezikovne skrbi za tujce in priseljence v Sloveniji in večina jih kaže, da je področje medkulturne in jezikovne skrbi za tujce in priseljence pri nas šibko in so nujno potrebni ukrepi, da se stanje na tem področju izboljša.

Kakšno je stanje na področju vključevanja migrantov, so ugotavljali na mednarodni raziskavi o politikah vključevanja migrantov. Ugotovljeno je bilo, da je v Sloveniji najslabše ocenjeno prav področje izobraževanja in vzgoje migrantov.

V projektu »Vzgoja in izobraževanje za borbo proti diskriminaciji v Sloveniji«, ki se je izvajal v letu 2005, je bilo ugotovljeno, da diskriminacija v Sloveniji obstaja na različnih področjih. Priseljenci z različnim narodnim, kulturnim, jezikovnim in verskim poreklom bi se morali počutiti sprejete v slovenski družbi in ugotovitve kažejo, da bo morala država vložiti še veliko truda na tem področju.

V Strategiji vključevanja otrok, učencev in dijakov migrantov v sistem vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji, sprejeti na kolegiju ministra, leta 2007, pa so navedli ključne probleme pomanjkljive zakonske podlage in neoblikovane strategije za vključevanje otrok migrantov v sistem vzgoje in izobraževanja. Predstavili so dobre prakse primerov iz tujine in navedli podrobne ukrepe za izboljšanje stanja na tem področju tudi pri nas.

V diplomskem delu smo proučili tudi skrb za narodni skupnosti (italijansko in madžarsko) in romsko skupnost. Na uradu Vlade Republike Slovenije ocenjujejo, da so pravice pripadnikov madžarske in italijanske narodne skupnosti nad evropskimi standardi in da je položaj obeh narodnih skupnosti dober. Drugačen položaj je pri romski skupnosti, zato je Vlada RS leta 2010 sprejela Nacionalni program ukrepov za Rome Vlade Republike Slovenije za obdobje 2010–2015, ki zajema področja bivalnih razmer, izobraževanja, zaposlovanja in

zdravstvenega varstva. Med drugim so eni izmed ciljev izboljšati izobrazbeno strukturo pripadnikov romske skupnosti, povečati obisk romskih otrok v rednem izobraževanju, povečati vključenost mladih in odraslih v programe vseživljenjskega učenja, povečati osveščenost večinskega prebivalstva o kulturi in navadah romskega prebivalstva.

V empiričnem delu pa smo s pomočjo anketne raziskave želeli raziskati, kako različne ustanove, kot so ljudske univerze, izobraževalni centri in tuja društva, pripomorejo k medkulturni in jezikovni skrbi tujcev in priseljencev in kakšno je stanje na tem področju. Kljub majhnemu vzorcu pa tudi rezultati te raziskave kažejo, da je treba vložiti še veliko truda, da bi se stanje izboljšalo.

Tuja društva, glede na rezultate raziskave, skrbijo predvsem za ohranjanje lastne identitete in kulture tujcev in priseljencev in izvajajo tovrstne dejavnosti. Kar nekaj jih sicer tudi izvaja izobraževanja o slovenski kulturi in le v štirih društvih organizirajo tečaje slovenskega jezika. Seveda se strinjamo, da je ohranjanje lastne identitete in kulture tujcev in priseljencev pomembno, a za vključitev v slovensko družbo je nujno potrebno tudi znanje o slovenski kulturi in znanje slovenskega jezika, saj jim bo le ta v veliko pomoč pri sporazumevanju o neformalnih in formalnih zadevah, navezovanju stikov, iskanju zaposlitve, razumevanju zakonov in podobno.

Ostale ustanove, zajete v raziskavo, tu štejemo predvsem ljudske univerze, saj je pri anketi sodelovalo 12 ljudskih univerz in le trije izobraževalni centri, pa po drugi strani dajejo velik pomen učenju slovenskega jezika. Kar v 12-ih izvajajo tečaje slovenskega jezika in v 10-ih so z udeležbo zadovoljni. Tudi izobraževanja o slovenski kulturi potekajo v 10-ih ustanovah, a si kar v polovici želijo večjega obiska.

Če povzamemo ugotovitve raziskave, si anketirani želijo, da bi v slovenski družbi razvijali sodelovanje med vsemi akterji, med javno upravo in civilno družbo, predlagajo uvedbo manj formalne oblike izobraževanja in vključevanja priseljencev, predvsem pomembno pa se jim zdi učenje vseh prebivalcev o migracijah in integraciji priseljencev. Največja ovira pri izobraževanju tujcev in priseljencev se anketiranim zdi ravno pomanjkanje motivacije in želja tujcev in priseljencev pri izobraževanju. Anketirani zato menijo, da bi morali znati bolj motivirati tujce in priseljence za izobraževanje, saj pri nekaterih priseljencih ni dovolj razvita zavest o nujnosti vseživljenjskega učenja. Zanimiv je tudi predlog o organizaciji več skupnih kulturnih prireditev, kjer bi domačini in priseljenci pridobili znanja o drugih kulturah in se tako učili večje strpnosti ter razumeli razlike v drugačnih običajih in kulturah. Predvsem pa je poudarek na večji vlogi države pri ozaveščanju o medkulturnosti ter večje vključevanje države in občin k omogočanju pogojev za delo društev, ki bi skrbela za medkulturni dialog, večja ponudba izobraževalnih programov, prizadevanje tujcev za bolj pogosto vključevanje v programe slovenskega jezika in slovenske kulture, povečanje obsega brezplačnega izobraževanja za tujce, lažji dostop izobraževalnih ustanov na razpise, regijsko pravično razdeljena državna sredstva, namenjena izobraževanju tujcev, ki bi bistveno pripomogla k

izboljšanju položaja priseljencev tudi v manjših krajih po Sloveniji. Tujci in priseljenci bi po rezultatih raziskave potrebovali povečan obseg ur tečajev slovenskega jezika, izobraževanja o pridobivanju državljanstva, o socialnih pravicah, o izobraževanju v Sloveniji, delavnice o začetni integraciji priseljencev, znanje o formalni ureditvi države Slovenije in ozaveščanje tujcev o pomenu znanja slovenščine za njihov osebni in poklicni razvoj.

Za miroljubno bivanje narodov in kultur je treba povečati ozaveščanje o medkulturni in jezikovni skrbi. Učenje o medkulturnosti bi lahko uvedli kot obvezno sestavino pouka že v osnovni šoli, kjer bi najmlajše udeležence naše družbe osveščali o raznolikih kulturah, strpnosti, prilagajanju in spoštovanju drugih in drugačnih. Že otroke je treba spodbujati k učenju tujih jezikov in spoznavanju tujih kultur. Prizadevati si je treba za enakovrednost, izenačevanje pravic (tudi socialnih) in dolžnosti ter možnosti vseh prebivalcev. Ne gre le za enostransko vključevanje tujcev v družbo, ampak je to skrb vseh prebivalcev. Pomembno je razvijanje osebne in družbene odgovornosti, tudi aktivnega in odgovornega državljanstva. Pri tujcih in priseljencah pa je treba povečati motivacijo za učenje jezika in spoznavanje kulture države, v kateri bivajo, treba je povečati zavest migrantov o pomembnosti znanja slovenščine in slovenske kulture, saj jim bo tako olajšano vključevanje v slovensko družbo na vseh področjih. Proces medkulturne in jezikovne skrbi za tujce in priseljence v Sloveniji se mora razvijati in nadgrajevati, saj je naša družba jezikovno raznolika in kulturno prepletena in država in vsi državljani si moramo prizadevati za miroljubno bivanje vseh udeležencev naše družbe.

8.2 Možnosti nadaljnjega raziskovanja

Možnosti za nadaljnje raziskovanje na področju medkulturne in jezikovne skrbi za tujce in priseljence je ogromno. V diplomskem delu nismo mogli predstaviti vseh opravljenih analiz na tem področju, tako da je odprta možnost te raziskave. Tudi vzorec udeleženih ustanov pri naši anketni raziskavi je majhen, tako da so ključne ugotovitve predstavljene le na majhnem vzorcu in bi bilo za bolj relevantne podatke treba vključiti vse izobraževalne ustanove v raziskavo. Pod pojmom vse izobraževalne ustanove imamo v mislih vse izobraževalne zavode, tudi šole in vse izobraževalne centre po Sloveniji, ki sodelujejo pri medkulturni in jezikovni skrbi tujcev in priseljencev, upravne enote, občine, zavode za zaposlovanje in vse ljudske univerze.

LITERATURA

- Bergant, Damijan, Milan Jazbec in Marko Pogačnik. 2009. *Bela knjiga sveta Evrope o medkulturnem dialogu*. Ljubljana: Ministrstvo za zunanje zadeve Republike Slovenije, Sektor za načrtovanje politik in raziskave.
- Brander, Pat, Carmen Cardenas, Juan de Vicente Abad, Rui Gomes in Mark Taylor. 2006. *Ideje, pripomočki, metode in aktivnosti za neformalno medkulturno vzgojo in izobraževanje mladostnikov in odraslih: izobraževalni priročnik*. Ljubljana: Informacijsko dokumentacijski center Sveta Evrope pri NUK: Urad RS za mladino. Strasbourg: Svet Evrope.
- Devetak, Silvo. 2005. *Diskriminacija na etnični in verski osnovi v Sloveniji*. Maribor: ISCOMET – Inštitut za etnične in regionalne študije.
- Ministrstvo za notranje zadeve RS. 2009. *Programi brezplačnega učenja slovenskega jezika in seznanjanja s slovensko zgodovino, s kulturo in z ustavno ureditvijo za državljane tretjih držav*. [Http://www.mnz.gov.si/si/medijsko_sredisce/novica/browse/98/article/256/6451/d7be622f3991b9af954f01e4e62a1364/](http://www.mnz.gov.si/si/medijsko_sredisce/novica/browse/98/article/256/6451/d7be622f3991b9af954f01e4e62a1364/) (21. 7. 2013).
- Ministrstvo za notranje zadeve RS. 2012a. *Izbrani izvajalci za izvajanje programov Začetna integracija priseljencev*. [Http://www.mnz.gov.si/nc/si/medijsko_sredisce/novica/article/12027/7649/](http://www.mnz.gov.si/nc/si/medijsko_sredisce/novica/article/12027/7649/) (21. 7. 2013).
- Ministrstvo za notranje zadeve RS. 2012b. *Poročilo direktorata za migracije in integracijo za leto 2011*. [Http://www.mnz.gov.si/fileadmin/mnz.gov.si/pageuploads/DMI/Statisticno_porocilo_-_SLO_zadnja_verzija_-_popravljen.pdf](http://www.mnz.gov.si/fileadmin/mnz.gov.si/pageuploads/DMI/Statisticno_porocilo_-_SLO_zadnja_verzija_-_popravljen.pdf) (21. 7. 2013).
- Ministrstvo za notranje zadeve RS. B. 1. *Integracija tujcev*. [Http://www.mnz.gov.si/si/mnz_zavaz/tujci_vsloveniji/integracija_tujcev/](http://www.mnz.gov.si/si/mnz_zavaz/tujci_vsloveniji/integracija_tujcev/) (21. 7. 2013).
- Ministrstvo za šolstvo in šport RS. 2007. *Strategija vključevanja otrok, učencev in dijakov migrantov v sistem vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji*. [Http://www.google.ae/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CCoQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.mizs.gov.si%2Ffileadmin%2Fmizs.gov.si%2Fpageuploads%2Fpodrocje%2Frazvoj_solstva%2Fprojekti%2FStrategija_vkljucivanje_migrantov.doc&ei=jMjrUYjCHovR4QTroYA4&usg=AFQjCNHVMb_d5kI0JL5D4yuw6f1I4lagaQ&sig2=FRBcwwJcR67TbzYNc8LkjQ&bvm=bv.49478099,d.bGE](http://www.google.ae/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CCoQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.mizs.gov.si%2Ffileadmin%2Fmizs.gov.si%2Fpageuploads%2Fpodrocje%2Frazvoj_solstva%2Fprojekti%2FStrategija_vkljucivanje_migrantov.doc&ei=jMjrUYjCHovR4QTroYA4&usg=AFQjCNHVMb_d5kI0JL5D4yuw6f1I4lagaQ&sig2=FRBcwwJcR67TbzYNc8LkjQ&bvm=bv.49478099,d.bGE) (21. 7. 2013).
- Sedmak, Mateja in Ernest Ženko. 2010. *Razprave o medkulturnosti*. Koper: Univerza na Primorskem, Znanstveno raziskovalno središče.
- STA. 2011. *Na področju migrantske politike v Evropi in Sloveniji najšibkejši člen vključevanje otrok*. [Http://www.iusinfo.si/DnevneVsebine/Novice.aspx?id=72543](http://www.iusinfo.si/DnevneVsebine/Novice.aspx?id=72543) (21. 7. 2013).
- Statistični urad RS. 2011. *Selitve, Slovenija, 1. januar, 2011 – končni podatki*. [Http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?ID=4430](http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?ID=4430) (21. 7. 2013).

- SURS. 2013. *Prebivalstvo, podrobni podatki, Slovenija, 1. Januar 2013 – končni podatki*. http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?ID=5493 (21. 7. 2013).
- UNESCO. 2009. *It is urgent to invest in cultural diversity and dialogue, according to a new UNESCO report*. [Http://portal.unesco.org/culture/en/ev.php-URL_ID=39891&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html](http://portal.unesco.org/culture/en/ev.php-URL_ID=39891&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html) (21. 7. 2013).
- UNESCO. B. 1. *Cultural Diversity*. [Http://portal.unesco.org/culture/en/ev.php-URL_ID=34321&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html](http://portal.unesco.org/culture/en/ev.php-URL_ID=34321&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html) (21. 7. 2013).
- Urad za narodnosti RS. B.1.a *Italijanska narodna skupnost*. [Http://www.arhiv.uvn.gov.si/si/manjsine/italijanska_narodna_skupnost/index.html](http://www.arhiv.uvn.gov.si/si/manjsine/italijanska_narodna_skupnost/index.html) (21. 7. 2013).
- Urad za narodnosti RS. B.1.b *Madžarska narodna skupnost*. [Http://www.arhiv.uvn.gov.si/si/manjsine/madzarska_narodna_skupnost/index.html](http://www.arhiv.uvn.gov.si/si/manjsine/madzarska_narodna_skupnost/index.html) (21. 7. 2013).
- Urad za narodnosti RS. B.1.c *Romska skupnost*. [Http://www.arhiv.uvn.gov.si/si/manjsine/romska_skupnost/index.html](http://www.arhiv.uvn.gov.si/si/manjsine/romska_skupnost/index.html) (21. 7. 2013).
- Uredba o integraciji tujcev. *Uradni list RS*, št. 65/2008, 86/2010, 50/2011-ZTuj-2, 70/2012.
- Ustava RS. *Uradni list RS*, št. 65/08.
- Vrečer, Natalija, Ester Možina, Metka Svetina, Natalija Žalec, Petra Javrh in Teja Zihlerl. 2008. *Izobraževanje in usposabljanje migrantov v Sloveniji: poročilo raziskovalnega projekta*. [Http://arhiv.acs.si/porocila/Izobrazevanje_in_usposabljanje_migrantov_v_Sloveniji.pdf](http://arhiv.acs.si/porocila/Izobrazevanje_in_usposabljanje_migrantov_v_Sloveniji.pdf) (21. 7. 2013).

PRILOGE

Priloga 1 Anketni vprašalnik za tuja društva

Priloga 2 Anketni vprašalnik za ljudske univerze in izobraževalne centre

Pozdravljeni!

Sem Adrijana Balukčič, študentka Fakultete za management Koper. V sklopu diplomskega dela, v katerem raziskujem medkulturno in jezikovno skrb za tujce in priseljence v Sloveniji, potrebujem vašo pomoč.

Prosim vas, da si vzamete nekaj časa in rešite spodnjo anketo. V diplomskem delu bodo opredeljeni rezultati rešenih anket. Objavljen pa bo tudi seznam društev, ki so v anketi sodelovala.

1. Ime društva: _____

2. Koliko let deluje vaše društvo? Obkrožite.

- a) 0–5 let
- b) 5–10 let
- c) 10–15 let
- d) več kot 15 let

3. Koliko članov šteje vaše društvo? Obkrožite.

- a) 0–10
- b) 10–20
- c) 20–30
- d) 30–40
- e) več kot 40

4. Kateri so glavni cilji vašega društva. Lahko obkrožite več odgovorov.

- a) skrb za ohranitev lastne narodnostne identitete in kulture tujcev in priseljencev
- b) skrb za izobraževanje tujcev in priseljencev o slovenski kulturi in poučevanje slovenskega jezika
- c) skrb za druženje in zabavo tujcev in priseljencev
- d) pomoč pri dajanju informacij za lažjo integracijo tujcev in priseljencev v slovensko okolje
- e) drugo (opredelite): _____

Priloga 1

5. Organizirate v vašem društvu tečaje slovenskega jezika? Obkrožite.
- a) da
 - b) ne
6. Se tujci in priseljenci udeležujejo tečajev slovenskega jezika pri vas? Obkrožite.
- a) ne, ker jih ne organiziramo
 - b) ne, saj ni posebnega zanimanja
 - c) lahko bi se udeležili v večjem številu
 - d) da, zanimanja za tovrstne tečaje je vedno več
 - e) da, z udeležbo smo zadovoljni
7. Organizirate v vašem društvu izobraževanja o slovenski kulturi? Obkrožite.
- a) da
 - b) ne
8. Se tujci in priseljenci udeležujejo vaših< izobraževanj, delavnic o slovenski kulturi? Obkrožite.
- a) ne, ker jih ne organiziramo
 - b) ne, saj ni posebnega zanimanja
 - c) lahko bi se udeležili v večjem številu
 - d) da, zanimanja za tovrstna izobraževanja je vedno več
 - e) da, z udeležbo smo zadovoljni
9. Organizirate v vašem društvu dejavnosti, ki se nanašajo na ohranitev lastne identitete in kulture tujcev in priseljencev? Obkrožite.
- a)
 - b) da
 - c) ne
10. Se tujci udeležujejo vaših dejavnosti, ki se nanašajo na ohranitev lastne identitete in kulture tujcev in priseljencev? Obkrožite.
- a) ne, ker jih ne organiziramo
 - b) ne, saj ni posebnega zanimanja
 - c) lahko bi se udeležili v večjem številu
 - d) da, zanimanja za tovrstne dejavnosti je vedno več
 - e) da, z udeležbo smo zadovoljni

11. Katera izobraževanja, tečaji, programi, delavnice, dejavnosti za tujce in priseljence potekajo v vašem društvu? Naštejte.

12.

13. Se tujci in priseljenci vključujejo v našete programe? Obkrožite.

- a) zelo redko
- b) redko
- c) lahko bi se bolj pogosto
- d) pogosto
- e) vedno bolj pogosto

14. Katera starostna skupina prevladuje v vaših izobraževalnih programih, tečajih, dejavnostih ...? Obkrožite.

- a) do vključno 15 let
- b) 15–30 let
- c) 30–40 let
- d) 40–50 let
- e) starejši od 50 let

15. Kateri trije od zgoraj (pri 11. točki) naštetih izobraževanj, tečajev, programov, delavnic, dejavnosti so najbolj obiskani? Naštejte.

Priloga 1

16. Kaj menite, zakaj se tujci in priseljenci ne izobražujejo v večji meri? Obkrožite lahko več odgovorov.

- a) pomanjkanje denarja
- b) pomanjkanje prostega časa
- c) družinski problemi
- d) nezadostna obveščenost
- e) neustrezni urniki izobraževanj
- f) pomanjkanje motivacije in želja
- g) pomanjkanje ustrezne izobraževalne ponudbe
- h) zdravstveni problemi
- i) občutek sramu
- j) drugo
- k) menim, da se tujci dovolj izobražujejo

17. Menite, da tujcem in priseljencem vaša izobraževanja pomagajo pri vključevanju v slovensko družbo? Obkrožite.

- a) da
- b) ne
- c) ne organiziramo izobraževanj

18. Menite, da bi tujci in priseljenci potrebovali še dodatna izobraževanja in znanja za vključevanje v slovensko družbo? Obkrožite, naštejte in obrazložite.

- a) da

- b) ne

19. Imate občutek, da so tujci in priseljenci dovolj vključeni v okolju, v katerem živijo? Obkrožite.

- a) dovolj
- b) premalo
- c) niso vključeni

20. Katere informacije in kakšno pomoč tujci in priseljenci največkrat potrebujejo, ko se obračajo na vas? Naštejte.

21. Kdo, po vašem mnenju, lahko največ prispeva k medkulturni in jezikovni skrbi za tujce in priseljence? Obkrožite.

- a) društva
- b) tujci in priseljenci sami
- c) ljudske univerze
- d) država
- e) drugo (naštejte) _____

22. Vaše pripombe, predlogi, mnenja za izboljšanje medkulturnega in jezikovnega izobraževanja tujcev in priseljencev v Sloveniji:

Za sodelovanje se vam lepo zahvaljujem!

Adrijana Balukčič

Pozdravljeni!

Sem Adrijana Balukčič, študentka Fakultete za management Koper. V sklopu diplomskega dela, v katerem raziskujem medkulturno in jezikovno skrb za tujce in priseljence v Sloveniji, potrebujem vašo pomoč.

Prosim vas, da si vzamete nekaj časa in rešite spodnjo anketo. V diplomskem delu bodo opredeljeni rezultati rešenih anket. Objavljen pa bo tudi seznam ustanov, ki so v anketi sodelovale.

23. Ime vaše ustanove: _____

24. Kateri so vaši glavni cilji, ki se nanašajo na tujce in priseljence? Lahko obkrožite več odgovorov.

- f) skrb za ohranitev lastne narodnostne identitete in kulture tujcev in priseljencev
- g) skrb za izobraževanje tujcev in priseljencev o slovenski kulturi in poučevanje slovenskega jezika
- h) skrb za druženje in zabavo tujcev in priseljencev
- i) pomoč pri dajanju informacij za lažjo integracijo tujcev in priseljencev v slovensko okolje
- j) drugo (opredelite): _____

25. Ali organizirate tečaje slovenskega jezika? Obkrožite.

- c) da
- d) ne

26. Se tujci in priseljenci udeležujejo tečajev slovenskega jezika pri vas? Obkrožite.

- f) ne, ker jih ne organiziramo
- g) ne, saj ni posebnega zanimanja
- h) lahko bi se udeležili v večjem številu
- i) da, zanimanja za tovrstne tečaje je vedno več
- j) da, z udeležbo smo zadovoljni

Priloga 2

27. Ali organizirate izobraževanja o slovenski kulturi? Obkrožite.

- c) da
- d) ne

28. Se tujci in priseljenci udeležujejo vaših izobraževanj, delavnic o slovenski kulturi?
Obkrožite

- f) ne, ker jih ne organiziramo
- g) ne, saj ni posebnega zanimanja
- h) lahko bi se udeležili v večjem številu
- i) da, zanimanja za tovrstna izobraževanja je vedno več
- j) da, z udeležbo smo zadovoljni

29. Ali organizirate dejavnosti, ki se nanašajo na ohranitev lastne identitete in kulture tujcev in priseljencev? Obkrožite.

- d) da
- e) ne

30. Se tujci in priseljenci udeležujejo vaših dejavnosti, ki se nanašajo na ohranitev njihove lastne identitete in kulture? Obkrožite.

- f) ne, ker jih ne organiziramo
- g) ne, saj ni posebnega zanimanja
- h) lahko bi se udeležili v večjem številu
- i) da, zanimanja za tovrstne dejavnosti je vedno več
- j) da, z udeležbo smo zadovoljni

31. Katera izobraževanja, tečaji, programi, delavnice, dejavnosti za tujce in priseljence potekajo v vaši ustanovi? Naštejte.

32. Se tuji in priseljenci vključujejo v našete programe? Obkrožite.

- f) zelo redko
- g) redko
- h) lahko bi se bolj pogosto
- i) pogosto
- j) vedno bolj pogosto

33. Kateri trije od zgoraj naštetih izobraževanj, tečajev, programov, delavnic, dejavnosti so najbolj obiskani? Naštejte.

34. Ali imate na voljo brezplačna izobraževanja, tečaje in dejavnosti za tujce in priseljence? Naštejte, katere.

35. Katera starostna skupina prevladuje v vaših izobraževalnih tečajih, programih in dejavnostih za tujce in priseljence? Obkrožite.

- a) do vključno 15 let
- b) 15–30 let
- c) 30–40 let
- d) 40–50 let
- e) starejši od 50 let
- f) drugo _____

Priloga 2

36. Kaj menite, zakaj se tujci in priseljenci ne izobražujejo v večji meri? Obkrožite lahko več odgovorov.

- l) pomanjkanje denarja
- m) pomanjkanje prostega časa
- n) družinski problemi
- o) nezadostna obveščenost
- p) neustrezni urniki izobraževanj
- q) pomanjkanje motivacije in želja
- r) pomanjkanje ustrezne izobraževalne ponudbe
- s) zdravstveni problemi
- t) občutek sramu
- u) drugo
- v) menim, da se tujci dovolj izobražujejo

37. Menite, da tujcem in priseljencem vaša izobraževanja pomagajo pri vključevanju v slovensko družbo? Obkrožite.

- d) da
- e) ne
- f) ne organiziramo izobraževanj
- g) drugo _____

38. Ali sodelujete z drugimi ustanovami z namenom pomagati tujcem in priseljencem pri izobraževanju in vključevanju v slovensko družbo? Naštejite, s katerimi.

39. Menite, da bi tujci in priseljenci potrebovali še dodatna izobraževanja in znanja za vključevanje v slovensko družbo? Na kratko razložite.

40. Imate občutek, da so tujci dovolj vključeni v okolje, v katerem živijo? Obkrožite.

- d) dovolj
- e) premalo
- f) niso vključeni
- g) drugo _____

41. Katere informacije in kakšno pomoč tujci in priseljenci največkrat potrebujejo, ko se obračajo na vas? Naštejte.

42. Kdo, po vašem mnenju, lahko največ prispeva k medkulturni in jezikovni skrbi za tujce in priseljence? Obkrožite.

- f) društva
- g) tujci in priseljenci sami
- h) ljudske univerze
- i) država
- j) drugo (naštejte) _____

43. Vaše pripombe, predlogi, mnenja za izboljšanje medkulturnega in jezikovnega izobraževanja tujcev in priseljencev v Sloveniji:

Za sodelovanje se vam lepo zahvaljujem!

Adrijana Balukčič